

Arbetsrapport nr 60

Terrorattackerna i USA

Sveriges Radios rapportering
om den 11 september 2001

Marina Ghersetti

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för Journalistik och Masskommunikation

Arbetsrapport nr. 60

Terrorattackerna i USA

Sveriges Radios rapportering
om den 11 september 2001

Marina Ghersetti

ISSN 1101-4679

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för Journalistik och Masskommunikation

Box 710, 405 30 GÖTEBORG

Telefon: 031-786 49 76 • Fax: 031-786 45 54

E-post: majken.johansson@jmg.gu.se

2009

INNEHÅLL

1. Inledning	s	3
DEL 1: Terrorattackerna i USA. Sveriges Radios rapportering den 11-13 september 2001		
2. Beskrivning och kategorisering av rapporteringens innehåll	s	5
2.1 Antal inslag och programtid	s	5
2.2 Typer av inslag	s	7
2.3 Aspekter	s	8
3. Rapporteringen ur saklighetsperspektiv	s	11
3.1 Spekulationer	s	12
4. Aktörer och aktörsbehandling	s	15
4.1 Aktörer	s	15
4.2 Positiva och negativa omdömen	s	17
4.3 Aktörernas behandling	s	19
5. Sammanfattning	s	21
4.1 Tre övergripande slutsatser	s	23
DEL 2: Terrorattackerna i USA. Sveriges Radios rapportering i Dagens eko, P1-Morgon, Folkradion och Efter 3 den 11-25 september 2001		
6. Beskrivning och kategorisering av rapporteringens innehåll	s	24
6.1 Antal inslag och programtid	s	25
6.2 Typer av inslag	s	27
6.3 Aspekter	s	28
7. Rapporteringen ur saklighetsperspektiv	s	31
7.1 Spekulationer	s	31
8. Aktörer och aktörsbehandling	s	33
8.1 Aktörer	s	33
8.2 Positiva och negativa omdömen	s	35
8.3 Aktörernas behandling	s	39
9. Sammanfattning	s	41
9.1 Tre övergripande slutsatser	s	42
Referenser	s	43
Tabellförteckning	s	44
Tabellbilaga	s	47

1. Inledning

Klockan 14.45 svensk tid tisdag den 11 september 2001 flyger ett passagerarplan in i ett av World Trade Centers torn, på södra Manhattan i New York. Händelsen, som beskrivs som en allvarlig olycka, inleder Ekosändning kl 15.00 i P1, P3 och P4.

Klockan 15.03 flyger ytterligare ett plan in i WTC:s andra torn. En kort extrasändning går ut klockan 15.25. Klockan 15.43 flyger ett tredje plan in i militärhögkvarteret Pentagon i Washington.

Ekosändningen klockan 16.00 förlängs med 10 minuter och handlar uteslutande om terrorattacker i USA. Från och med klockan 16 rensas tablåerna i P1 och P4 från samtliga ordinarie program och en samsändning inleds. Klockan 16.05 rasar ett av tornen i WTC. Nyheten går ut i Sveriges Radio kl 16.06. Det andra tornet rasar 25 minuter senare. Nyheten går ut kl 16.45. Bevakningen av händelserna i USA, och av de reaktioner de utlöser runt om i världen, ligger ute i direktsändning i P1 och P4 fram till midnatt.

Händelserna i New York och Washington dominerade nyhetsrapporteringen i samtliga stora svenska medier under det första nyhetsdygnet. Sveriges Television och TV4 ersatte från och med kl 16.30 och fram till kl 24.00 den ordinarie programtablån med extrainsatta direktsändningar. Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Göteborgs-Posten publicerade tillsammans 36 sidor och 132 artiklar om händelserna den 12 september. Aftonbladet, Expressen och GT publicerade 127 sidor och 187 artiklar. Bevakningen av terrorattacker var sannolikt den största nyhetssatsning svenska medier hittills hade gjort.

Tillgången till nyhetsmaterial var ur flera aspekter god. Händelserna inträffade i världens kanske mest medietäta stad. Då plan nummer två flög in i WTC skedde detta i direktsändning. De stora amerikanska TV-bolagen hade redan hunnit rikta kamerorna mot de två skyskraporna. Många medier, inklusive Sveriges Radio, hade dessutom egna korrespondenter på plats både i New York och Washington. Ur andra aspekter var däremot bevakningen problematisk. De amerikanska myndigheterna var av säkerhetsskäl mycket återhållsamma med information. Uppgifterna om antalet döda och skadade var osäkra. Ingen person eller organisation tog på sig ansvaret för terrordåden. Flyg- och telekommunikationerna var under det första dygnet delvis avstängda och överbelastade. En oro fanns också för fler terrorattacker, inte bara i USA. Dåden uppfattades som ett angrepp riktat mot hela västvärlden. Många länder, inklusive Sverige, höjde beredskapen och vidtog säkerhetsåtgärder. Spekulationerna och ryktesspridningen flödade samtidigt som vanligtvis tillgängliga officiella källor var återhållsamma och efterfrågan på ny information var extremt stor. Både terrorattacker i sig och nyhetsrapporteringen om dem var i många avseenden exceptionell.

Syftet med denna undersökning är att beskriva och kategorisera Sveriges Radios nyhets-, samhälls- och kulturutbud om händelserna i USA den 11 september 2001.

Undersökningen har gjorts på uppdrag av Sveriges Radio. Uppdraget har varit att:

- beskriva och kategorisera innehållet i rapporteringen om terrorattacker,
- kartlägga balansen mellan direkta händelserapporter och analyser,
- kartlägga förekomsten av spekulationer,

- kartlägga tendenser i rapporteringen i form av partsinlagor, samt om och hur dessa balanserades.

Undersökningen utgår från tre huvudfrågeställningar:

- Vilken *information* förmedlade Sveriges Radio om terrorattackerna? Särskild vikt läggs vid bredd och djup i rapporteringen samt vid de aspekter på händelserna som lyftes fram i rapporteringen.
- I vilken utsträckning förekom *inslag av osaklighet* i rapporteringen? Särskilt vikt läggs vid förekomst av spekulationer kring händelserna och händelseutvecklingen samt förekomst av vaga och icke identifierbara aktörer.
- I vilken utsträckning förekom *ställningstaganden* i rapporteringen för och emot aktörer eller parter som var centrala för händelserna och händelseutvecklingen? Särskild vikt läggs vid vilka aktörer som förekommer i rapporteringen och hur händelsernas huvudaktörer framställts.

Analysen består av två delar:

- Del 1: *Terrorattackerna i USA. Sveriges Radios rapportering den 11-13 september 2001.*
Här ingår samtliga ordinarie och extrainsatta nyhetssändningar, kultur- och samhällsprogram från och med den 11 september kl 14.00 till och med den 13 september kl 24.00 i P1, P3, P4 riks samt P4 Jönköping och P4 Örebro efter terrorattacken.
- Del 2: *Terrorattackerna i USA. Sveriges Radios rapportering i Dagens eko, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 den 11-25 september 2001.*
Här ingår Kvart i fem ekot och några centrala samhällsprogram i rikskanalerna P1, P3 och P4 från och med 11 september kl 14.00 till och med 25 september kl 24.00.

De två delarna har tidigare sammanställts och presenteras för Sveriges Radio vid olika tidpunkter, del 1 i juni 2001, del 2 i december 2001. I denna rapport sammanförs de två delarna.

Arbetet har genomförts vid Institutionen för journalistik och masskommunikation vid Göteborgs universitet. Doktorand Anna Levin har medverkat i kodningen av materialet. Ansvarig för undersökningen är fil.dr. Marina Ghersetti.

DEL 1

Terrorattackerna i USA. Sveriges Radios rapportering den 11-13 september 2001.

I denna del av rapporten ingår rikskanalerna P1, P3 och P4 riks samt P4 Jönköping och P4 Örebro. De två lokalradiokanalerna är ungefär lika stora och ligger båda i mellanstora städer, men valde delvis olika strategier i bevakningen av terrorattackerna. P4 Örebro följde de anvisningar om samsändningar som kom från programdirektionen i Stockholm, medan P4 Jönköping fick tillstånd att göra en egen prioritering i rapporteringen. Valet av lokalkanaler har gjorts i samråd med Sveriges Radio.

2. Beskrivning och kategorisering av rapporteringens innehåll

2.1. Antal inslag och programtid

I analysen ingår *samtliga inslag* om terrorattackerna som sänts i rikskanalerna P1, P3 och P4, samt i P4 Jönköping och P4 Örebro den 11 – 13 september 2001.

Inslag definieras som tematiska enheter, som var för sig tar upp en vinkel eller aspekt på terrorattackerna i USA och det händelseförlopp dessa utlöste. Detta innebär att löpen i början på programmen räknas som fristående inslag i analysen liksom reportage, studiosamtal, telegram och programavslutningar, så kallade baklöp. Avgränsningarna mellan olika inslag har gjorts med utgångspunkt i innehåll och presentationsform. Inslag som återkommit i flera sändningar, t ex nyhetsinslag i Ekots olika upplagor, har kodats varje gång de förekommit.

Ekot är ett av Sveriges största nyhetsmedier och det kan därför finnas ett värde i att redovisa Ekot för sig i analysen. Det innebär att samtliga Ekosändningar, oavsett i vilka kanaler de gått, redovisas tillsammans. De övriga analyserade programmen redovisas däremot under den kanal där de producerats¹. Det innebär att samsändningarna mellan P1 och P4 den 11 september redovisas under P1 och att Efter 3 special kl 00-06 den 12 september, som samsändes i P3 och P4, endast redovisas under P4. Det är alltså *producerade inslag* och *programtid* och inte den tid som faktiskt sänts i respektive kanal som redovisas i rapporten.

En första fråga i undersökningen är hur stor uppmärksamhet terrorattackerna fått i de analyserade programmen. Ett mått på händelsernas nyhetsvärde var extrasändningarna och de ändringar som gjordes i programtablåerna. Andra mått är antal inslag och programtid.

Sammanlagt producerade de analyserade programmen 44 timmar och 28 minuter om terrorattackerna under händelsernas tre första dagar, fördelade på 1453 inslag (tabell 2.1). Mer än hälften av den analyserade programtiden, 56 procent, utgörs av P1 och Ekot tillsammans (31 procent respektive 25 procent). Tyngdpunkten i rapporteringen ligger således i nyhets- och samhällsprogrammen. Men även i de programformer som blandar samhälls- och musikinslag, som t ex Morgonpasset, Efter 3 och Folkradion, präglar terrorattackerna innehållet under de tre dagarna som ingår i analysen. För tydlighetens skull bör det påpekas att musikinslagen faller utanför analysmaterialet. P3:s programtid utgör 16 procent av det analyserade materialet och P4 riks 9 procent.

¹ Datasamlingen har gjorts på programnivå och möjligheter finns därför för både analyser och redovisningar på denna nivå. Dessa faller emellertid utanför de tidsmässiga och ekonomiska ramar som gällt för denna rapport.

Minst andel utgör programtiden i P4 Jönköping, 7 procent, medan P4 Örebro producerade nästan dubbelt så mycket material om terrorattackerna, 12 procent.

Tabell 2.1: Antal inslag och programtid, procent.

	Program:	Inslag	Program- tid
Ekot	Övrig ekosändning 11-13/9	85,1	80,6
	Luncheckot 12.30	5,2	7,4
	Kvart i fem-ekot	4,2	5,7
	Morgonekot kl 8	4,0	4,1
	Ekonomiekot	1,6	2,3
	<i>Summa</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
	Antal inslag och programtid	577	11 tim 5 min
P1	Studio ett	43,2	34,1
	Studio ett extra 11/9	25,4	31,0
	P1 morgon 5.30-9.00	22,0	26,8
	Tendens	5,9	5,8
	Kulturnytt	0,7	0,6
	Tankar för dagen	0,3	0,5
	Klarspråk	1,0	0,4
	Vetenskapsradion	0,7	0,3
	Morgonandakt	0,3	0,3
	God morgon världen	0,3	0,2
	<i>Summa</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
Antal inslag och programtid	287	13 tim 55 min	
P3	Folkradion	20,1	26,0
	Morgonpasset	21,2	23,8
	Frank	24,3	22,8
	Specialsändning Annika Lantz	14,3	14,9
	Ketchup	12,7	10,3
	Melodiradion special	7,4	2,2
	<i>Summa</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
	Antal inslag och programtid	189	7 tim 1 min
P4 Riks	Efter tre special 12/9	61	69,9
	Efter tre	39	30,1
	<i>Summa</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
Antal inslag och programtid	90	3 tim 47 min	
P4 Jönköping	Lasso	23,4	34,4
	Bittida	17,2	27,2
	Lokala nyheter	52,3	26,5
	Förmiddag	5,5	9,3
	Morgonöppet	1,6	2,6
	<i>Summa</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
	Antal inslag och programtid	128	3 tim 19 min
P4 Örebro	Rakt på sak	17,0	30,1
	Radio 9-12	13,2	22,8
	Nyheter	45,1	19,9
	Morgonöppet	17,6	16,1
	Blå stationen	6,6	11,0
	Vardans	0,5	0,1
	<i>Summa</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
	Antal inslag och programtid	182	5 tim 20 min
Total antal inslag och programtid		1453	44 tim 28 min

De producerade inslagen och programtiden fördelar sig olika under de tre analyserade dagarna. Rapporteringen den 11 september kom igång under eftermiddagen och utgjorde sammanlagt 8 timmar 50 minuter. Flest inslag och mest tid producerades under den 12 september, sammanlagt 25 timmar 45 minuter eller 58 procent av programtiden. Den 13 september producerades sam-

mantaget 9 timmar 52 minuter om terrorattackerna. Både nyhets- och samhällsprogrammen innehöll denna dag också inslag om annat än terrorattackerna, även om det dominerade innehållet fortfarande handlade om händelserna i USA. I de mer underhållningsbetonade programmen i P3 och P4 handlade endast ett mindre antal inslag om detta.

En inte obetydlig andel av de producerade inslagen svarade Sveriges Radios utrikeskorrespondenter för, framför allt korrespondenterna i USA. Sammanlagt var 15 procent, eller 219 inslag, korrespondentinslag. Av dessa kom nästan två tredjedelar från korrespondenterna i New York och Washington. Korrespondentinslagen finns i det analyserade materialet nästan uteslutande (till 94 procent) i P1:s och i Ekots sändningar, det vill säga i samhälls- och nyhetsprogrammen.

2.2. Typer av inslag

En viktig fråga i analysen har varit i vilken utsträckning Sveriges Radios rapportering under händelsernas tre första dagar gav en god bild av vad som hände och samtidigt satte händelserna i ett sammanhang. Det vill säga gav både bredd och djup. Ett mått på detta är vilka typer av inslag som ingick i rapporteringen.

Tabell 2.2: Typer av inslag, procent

	Totalt	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4 Jönköping	P4 Örebro
Telegram	34,3	45,6	13,6	10,1	43,3	53,9	38,5
Nyhetsinslag/reportage	34,3	45,2	33,1	16,4	28,9	27,3	27,5
Löp/påannons	3,6	1,7	3,5	3,2	2,2	3,9	11,0
Baklöp/summering	2,8	3,1	1,7	6,3	2,2	0,8	1,6
Summa	75,1	95,7	51,9	36,0	76,7	85,9	78,6
Expertkommentar	13,6	2,1	41,5	11,1	13,3	10,9	11,0
Telefonväkteri/lyssnar mejl	5,8	-	2,4	32,8	4,4	-	6,6
Prata	2,9	-	0,7	15,9	2,2	1,6	3,3
Egen analys/kommentar	1,6	1,9	1,4	1,6	3,3	1,6	-
Tidningskrönika	0,2	0,3	-	-	-	-	0,5
Summa	24,2	4,3	46,0	61,4	23,3	14,1	21,4
Övrig inslagstyp	0,8	-	2,1	2,6	-	-	-
Summa	1453	577	287	189	90	128	182
Antal inslag	100	100	100	100	100	100	100

Kommentar: Till kategorin *prata* har lagts alla inslag där programledare småpratar, funderar, reflekterar över vad som hänt. I kategorin *egen analys/kommentar* ligger analyser som gjorts av egen reporter. *Baklöp/summering* avser inslag som kommer i slutet på nyhetsprogrammen eller där programledaren summerar vad som hänt i samhälls- och underhållningsprogrammen.

I de analyserade programmen förekom en rad olika typer av inslag, från löp och telegramnyheter till analyser och telefonväkterier. Inslagen har, som det framgår av tabell 2.2, delats in i två huvudkategorier: händelseinriktade inslag och analyserande/kommenterande inslag.

De händelseinriktade inslagen utgör totalt sett 75 procent av samtliga analyserade inslag. Det finns dock skillnader mellan kanalerna. Mest händelsebetonat är Ekot (96 procent) följt av P4 riks (77 procent) och de två lokalkanalerna Jönköping och Örebro (86 procent respektive 79 procent). I P1 är hälften av inslagen nyheter och knappt hälften kommenterande. P3 är den enda kanalen där andelen kommenterande inslag är större (61 procent) än andelen nyhetsinslag (36 procent). Det är framför allt telefonväkterier och mejl från lyssnarna som utgör den stora kategorin inslag i denna kanal.

De händelseinriktade inslagen innehåller en hög andel kortnyheter, 41 procent, det vill säga telegram, löp och baklöp. Högst andel korta nyheter har lokalkanalerna Jönköping (59 procent) och Örebro (51 procent) samt Ekot (50 procent). Lägst andel kortnyheter har P1 (19 procent), där expertkommentarerna utgör den största inslagskategorin, och P3 (20 procent).

Antal inslag är *ett* mått på händelseinriktning respektive analys i programinnehållet. Det säger emellertid inget om hur programtiden fördelar sig på de två huvudkategorierna av inslagstyper.

Tabell 2.3: Programtid hos händelseinriktade och analyserande inslag, procent

	Totalt	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4 Jönköping	P4 Örebro
Händelserapportering	59,3	91,0	41,0	38,3	54,7	80,0	59,5
Analys/kommentarer	39,9	9,0	56,9	61,3	45,3	20,0	40,5
Övrig rapportering	0,7	-	2,1	0,4	-	-	-
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Totalt antal sekunder	44 tim 28 min	11 tim 5 min	13 tim 55 min	7 tim 1 min	3 tim 47 min	3 tim 19 min	5 tim 20 min

Mätt i programtid utgör de händelseinriktade inslagen 59 procent och de analyserande/kommenterande inslagen 40 procent. Nyhetsinslagen är således flest, men de är kortare än de analyserande och kommenterande inslagstyperna. Ett genomsnittligt nyhetsinslag i analysmaterial är 1 min 27 sekunder medan ett analyserande inslag är mer än dubbelt så långt, 3 minuter 2 sekunder.

Störst skillnader mellan de två sätten att mäta hittar man i P1, där antalet nyhetsinslag är flera än antalet analyserande inslag, men där andelen analyserande inslag har mer programtid än andelen händelseinriktade inslag.

Något förenklat och på ett övergripande plan kan man ur resultaten ovan urskilja olika profiler för de analyserade kanalerna. Ekot är framför allt de raka nyheternas program. I P1 kommer experterna och de tunga kommentatorerna till tals, kanalen har en analyserande profil. P3 är folkets röst. Det är här allmänheten får kommentera det inträffade. P4 riks har en ganska balanserad blandning av kortnyheter och kommentarer från både experter, lyssnare och egna medarbetare. I P4 Jönköping och P4 Örebro ligger tyngdpunkten i nyhetsrapporteringen, främst med en lokal vinkel.

Sammantaget fanns både bredd och djup i rapporteringen, särskilt för den lyssnare som växlade mellan olika kanaler. I sammanhanget bör även påpekas att Ekosändningar i undersökningen redovisas för sig, men i det faktiska programutbudet ligger utspridda på samtliga kanaler och således bidrar till att bredda de enskilda kanalernas profiler.

2.3 Aspekter

Den våg av nyheter som följde på flygattackerna i New York och Washington handlade inte enbart om var, när och hur de genomförts. Dessa händelser utlöste snarare en nyhetsspiral där en mängd personer, händelser och förhållanden uppmärksammades. Till exempel pågick räddningsarbetet i USA och jakten på terroristerna samtidigt som Sverige och en rad andra länder vidtog säkerhetsåtgärder och höjde den militära och polisiära beredskapen. De olika händelserna och förhållandena, som utspelades på olika platser men parallellt i tid, kan sägas utgöra olika aspekter på samma händelseförlopp. Med *aspekt* avses här de vinklar och perspektiv på terrorattackerna

som Sveriges Radio rapporterade om. I analysen mäts rapporteringens sakinnehåll genom förekomsten av olika aspekter.

Tabell 2.4: Aspekter i rapporteringens innehåll, procent

	Totalt	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4	P4
						Jönköping	Örebro
Terrorattackerna	25,5	31,9	20,8	14,2	30,8	27,3	22,1
Reaktioner, kommentarer från omvärlden	21,1	17,4	19,5	27,3	12,8	24,2	32,7
USA:s agerande	11,3	13,3	10,7	13,0	13,5	4,9	6,2
Konsekvenser för det internationella samhället	10,1	11,6	12,4	5,9	5,8	9,9	8,4
Ansvarig/misstänkta gärningsmän	7,5	8,6	9,6	6,5	5,1	3,1	4,9
Säkerhetsåtgärder	6,4	5,8	7,9	5,9	10,2	4,3	5,3
Bakgrund till attackerna	4,7	2,2	5,9	8,4	5,1	2,4	6,7
Mediernas rapportering	3,1	2,1	2,6	6,5	7,7	1,8	1,3
Svenskar i USA	2,7	0,4	1,7	0,3	3,2	16,7	6,6
Främlingsfientlighet, segregation	2,1	2,3	1,7	2,8	2,5	0,6	1,3
Övrig aspekt	5,7	4,4	7,3	9,3	3,2	4,3	4,4
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Antal aspekter	2194	860	468	323	156	161	226

Kommentar: I analysen har upp till tre olika aspekter klassificerats för varje inslag. Det totala antalet aspekter överstiger därför antalet inslag. I kategorin *terrorattackerna* ingår rapportering om själva attackerna i New York och Washington, om planet som störtade i Pennsylvania, offren och räddningsarbetet. I kategorin *reaktioner, kommentarer från omvärlden* ingår kommentarer och reaktioner såväl i Sverige som i andra länder, samt internationella kontakter och samarbetet som initierades som en följd av attackerna. I kategorin *konsekvenser för det internationella sambället* ingår aspekter som rör flyg- och telekommunikationer och de internationella börsernas och marknadernas reaktioner samt aspekter som rör kommande internationellt samarbete. I kategorin *säkerhetsåtgärder* ingår vidtagna säkerhetsåtgärder både i Sverige, USA och andra länder.

För att få en så komplett bild som möjligt av hur terrorattackerna skildrats i rapporteringen har en detaljerad klassificering gjorts i analysen av de aspekter som förekommit i inslagen. Ett inslag kan vara uppbyggt kring endast en specifik aspekt eller också handla om flera olika aspekter. I analysen har upp till tre olika aspekter per inslag tagits med. Aspekterna har i redovisningen samlats i övergripande kategorier, som i tabell 2.4.

De aspekter som sammantaget förekommer oftast i inslagen, med 26 procent, rör själva terrorattackerna. Det handlade om vad som hänt, var, hur och med vilka omedelbara konsekvenser i form av antal offer och räddningsarbete. På en andra plats, med 21 procent, kommer aspekter som handlar om de reaktioner och kommentarer som attackerna utlöste runt om i världen, oftast i form av uttalanden från statsmän och höga politiker till stöd för USA och fördömande av terrorismen. Aspekter som rör USA:s agerande, både den amerikanska administrationens omedelbara åtgärder och framtida vedergällning, är tredje största innehållskategori sammanlagt med 11 procent. Tillsammans utgör de tre största innehållskategorierna mer än hälften, 58 procent, av alla aspekter. Rapporteringen under de tre första dagarna handlade således till övervägande del om den omedelbara och konkreta händelseutvecklingen.

Tabell 2.4 visar också att inslag om vem eller vilka som var ansvariga för attackerna och vilka som flugit de fyra planen relativt sett får stor uppmärksamhet i P1, nästan 10 procent av alla aspekter. Just dessa frågor var vanliga i analyser och kommentarer till det inträffade. Tabellen visar dessutom att aspekter som rör svenskar i USA relativt sett är betydligt vanligare i P4 Jönköping, med drygt 16 procent, än i Ekot och de andra kanalerna. En förklaring kan vara deras strävan efter att ge händelserna en lokal vinkel. P4 Jönköping lyckades t ex hitta ett flertal personer i USA med anknytning till Småland. Aspekter som rör säkerhetsåtgärder får en högre andel i P4 riks, drygt 10

procent, än i Ekot och övriga kanaler. I första hand handlar det här om nyhetsinslag, men även om expertkommentarer, telefonsamtal och mejl från lyssnarna i framför allt Efter 3 special som sändes mellan klockan 00 och 06 den 12/9.

Ett annat sätt att kategorisera rapporteringens innehåll är utifrån de klassiska journalistiska frågorna vad, var, när, vem, hur och varför.

Tabell 2.5: Rapporteringens aspekter kategoriserade utifrån klassiska journalistiska frågor, procent

	Total	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4	
						Jönköping	Örebro
Vad har hänt, var och när	40,0	50,3	33,5	25,4	48,7	36,6	31,0
Hur	3,4	5,8	2,8	1,2	4,5	0,6	-
Vem är ansvarig	7,5	8,6	9,6	6,5	5,1	3,1	4,9
Direkta följder	27,6	21,5	26,5	34,1	18,6	42,9	39,4
Varför genomfördes attackerna	4,6	2,2	6,0	8,4	5,1	2,5	6,6
Mer långsiktiga konsekvenser	12,0	8,7	17,1	15,2	9,6	9,9	12,4
Mediernas rapportering	3,1	2,1	2,6	6,5	7,7	1,9	1,3
Övrig aspekt	1,8	0,7	1,9	2,8	0,6	2,5	4,4
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Totalt antal aspekter	2194	860	468	323	156	161	226

Kommentar: I analysen har upp till tre olika aspekter klassificerats för varje inslag. Det totala antalet aspekter överstiger därför antalet inslag.

Tabell 2.5 visar att sammantaget 79 procent av alla aspekter besvarar frågorna vad, var, när, vem och hur samt frågor som rör händelsernas direkt följder. Resultatet understryker att Sveriges Radios rapportering om terrorattackerna i New York och Washington under de tre första dagarna dominerades av den konkreta händelseutvecklingen. Tydligast avspeglar sig detta i Ekots och P4 Jönköpings innehåll där de händelseinriktade aspekterna tillsammans utgör 86 procent respektive 83 procent av innehållet.

Aspekter med utgångspunkt i frågorna *vad*, *var* och *när* utgör tillsammans 40 procent av det totala undersökningsmaterialet. Här handlar det om attackerna och räddningsarbetet, den amerikanska administrationens omedelbara agerande och säkerhetsåtgärder som vidtogs i olika länder. Mest framträdande är dessa aspekter i Ekot, där de utgör 50 procent av samtliga aspekter.

Frågan om *vem* som var ansvarig för terrorattackerna utgör 8 procent av aspekterna i den totala rapporteringen. Mest uppmärksamhet får den i P1 (10 procent) och i Ekot (9 procent). Ingen person eller organisation tog på sig ansvaret för terrordåden, men misstankarna riktades redan från första början mot den saudiarabiska terroristen Usama bin Ladin och nätverket al-Qaida. Första gången bin Ladin nämndes som möjlig ansvarig för terrorattackerna var i Ekot strax efter kl 16 den 11/9. Även palestinska grupper, amerikanska högerextremister och några arabstater diskuterades i analyserna och kommentarerna, men avfärdades oftast som oförmögna att planera och genomföra en så omfattande terroroperation. Rapporteringen om vem som låg bakom dåden handlar således till stor del om sannolikhetsbedömningar och spekulationer och till mindre del om faktiska och bekräftade uppgifter.

Aspekter som utgår från frågorna om *hur* attackerna genomfördes och *varför* får relativt sett liten uppmärksamhet i rapporteringen, 3 procent respektive 5 procent av totalt antal aspekter. Även här handlar det huvudsakligen om spekulationer, framför allt kring frågan om varför attackerna genomfördes.

Näst största kategori totalt sett i tabell 2.5 rör *direkta följder* av terrorattackerna (28 procent). Direkta följder inkluderar bland annat hur statsmän och höga politiker i andra länder reagerat på och kommenterat händelserna, inrättande av krisgrupper för oroliga anhöriga och situationen för svenskar som vistas eller är bosatta i USA. Störst uppmärksamhet får denna typ av aspekter i P4 Jönköping och P4 Örebro. I stor utsträckning handlar det här om aspekter med någon svensk, oftast lokal, anknytning.

Aspekter som rör *mer långsiktiga konsekvenser* av händelserna har fått 12 procent av det totala antalet aspekter och utgör den tredje största kategorin. Här handlar det om konsekvenser som bland annat rör ekonomiska och säkerhetspolitiska följder av attackerna, förväntad amerikansk vederläggning och Natos eventuella medverkan i en sådan. Mest uppmärksamhet har denna typ av aspekter fått i P1 (17 procent) och P3 (15 procent), de kanaler där experterna respektive allmänheten kommenterar händelserna.

I viss mån handlade bevakningen av terrorattackerna också om *mediernas rapportering*. Framför allt P3 och P4 riks uppmärksammar denna typ av aspekter. I P4 rör det sig huvudsakligen om nyhetsinslag om amerikanska mediers bevakning av händelserna, i P3 handlar det däremot lika mycket om lyssnarnas kommentarer till de svenska och utländska mediernas rapportering, i vilken utsträckning den spelar terroristerna i händelserna och hur den påverkar bilden av muslimer och islam.

Totalt två tredjedelar av de analyserade inslagen, 66 procent, har huvudsakligen utländsk vinkel, det vill säga att de handlar om frågor och förhållanden som inte i första hand rör Sverige eller svenska medborgare². Högst andel inslag med utländsk vinkel har P4 riks (76 procent) och Ekot (74 procent). Relativt flest inslag med svensk vinkel har lokalkanalerna P4 Jönköping och P4 Örebro med 56 procent respektive 54 procent. I dessa kanaler vinklas en majoritet av inslagen om terrorattackerna således mot svenska, oftast lokala, frågor och förhållanden.

Sammantaget fanns god bredd i det urval av aspekter som skildrade den konkreta händelseutvecklingen i Sveriges Radio, både när det gällde själva terrorattackerna och deras direkta följder. Däremot fick inte aspekter om händelsernas mer långsiktiga konsekvenser särskilt mycket uppmärksamhet. Det gjorde heller inte aspekter som handlade om bakgrunden till attackerna. Rapporteringen blickade således endast i mycket begränsad omfattning bakåt och framåt i tiden.

3. Rapporteringen ur saklighetsperspektiv

I Sveriges Radios sändningstillstånd stadgas att sändningsrätten ska utövas sakligt och att SR före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger ska kontrollera sakuppgifter. Ämnesval och framställning ska ta sikte på vad som är väsentligt.³

I sändningstillståndet utgår det journalistiska saklighetsperspektivet således från två kriterier; sanning och väsentlighet. Kriteriet om väsentlighet har att göra med urvalsprinciper och utgår från att alla händelser och förhållanden som inträffar i verkligheten inte är lika viktiga för mediepubliken att få information om. Somliga händelser är mer väsentliga än andra att rapportera om med utgångspunkt i bland annat geografisk och kulturell närhet och i om händelsen direkt eller indirekt påverkar mediepubliken, dess livssituation samt kan ha varaktiga konsekvenser. Terrorat-

² Se tabell A: Svensk och utländsk vinkel i inslagen, procent av antal inslag. I bilaga.

³ Sveriges Radios sändningstillstånd, Kulturdepartementet 2001-12-20.

tackerna kan sägas uppfylla samtliga nämnda faktorer och uppfyllde således även kravet på väsentlighet.

Sanningskriteriet har att göra med hur nära verkligheten rapporteringen ligger, och kan definieras som inriktning på fakta och inte på värderingar eller känslor. Det måste med andra ord finnas någon form för hållbarhet i den bild av verkligheten som nyheterna och samhällsprogrammen ger. När rapporteringen innehåller eller implicerar falska eller osäkra påståenden brister hållbarheten. Uppgifter som direkt eller indirekt medför att lyssnaren får en missvisande bild i förhållande till verkligheten innehåller därför inslag av osaklighet. I analysen utgår mätningarna av saklighet från sanningskriteriet och relaterats till förekomst av spekulationer.

3.1. Spekulationer

En *spekulation* utgår i analysen per definition från ett antagande. Varje gång någon aktör eller reporter har ”trott”, ”uppskattat” och ”misstänkt” något eller försökt förutse framtida utveckling har detta i analysen klassificerats som en spekulation. En och samma typ av spekulation har endast registrerats en gång per inslag, oavsett hur många gånger den upprepats i inslaget.

I genomsnitt innehåller varje analyserat inslag 1,4 spekulationer, inklusive telegramnyheter, löp och baklöp. Högst andel spekulationer har P4 riks med 2,3 per inslag, och P1 med 2,1 per inslag. Den största andelen spekulationer i P4 riks görs i nyhetsinslagen av mer eller mindre vaga aktörer. I P1 är det främst forskare, medier och journalister samt politiker som spekulerar i samband med analyser och kommentarer. Lägst antal spekulationer per inslag (0,7) har P4 Jönköping.

Tabell 3.1: Förekomst av spekulationer, procent

Spekulationer om händelserna:	Totalt	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4	
						Jönköping	Örebro
...om vem som planerat attackerna	21,9	22,7	23,5	21,2	9,1	12,9	24,4
...om antal offer	17,1	28,8	9,0	18,2	27,3	-	-
...om kapningarna	7,2	11,5	5,5	4,5	12,1	-	-
...om terroristernas motiv	2,5	-	3,5	6,1	-	-	7,7
...om amerikanska regeringens åtgärder	2,2	2,3	4,0	-	-	3,2	-
...om kaparna/gärningsmännen	1,9	3,1	1,0	1,5	3,0	3,2	-
Övrig spekulation	1,3	-	2,0	3,0	-	9,7	-
Summa spekulationer om händelserna	54,2	68,5	48,5	54,5	51,5	29,0	32,1
Spekulationer om konsekvenser:							
...om vedergällning	22,8	13,1	24,0	30,3	30,3	19,4	43,6
...för det internationella samhället	9,6	6,2	13,0	4,5	9,1	6,5	17,9
...om ekonomiska följder	6,0	7,7	4,0	-	3,0	29,0	2,6
...om mer terror	1,6	0,8	2,5	3,0	-	6,5	-
...om segregering mellan religioner	1,3	0,4	1,5	6,1	3,0	-	-
... för Mellanöstern	1,2	1,9	1,5	-	-	-	-
...om främlingsfientlighet mot muslimer	0,7	0,4	0,5	1,5	-	-	2,6
Övrig spekulation	2,5	1,2	4,5	-	3,0	9,7	1,3
Summa spekulationer om konsekvenser	45,8	31,5	51,5	45,5	48,5	71,0	67,9
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Totalt antal spekulationer	2004	780	600	198	99	93	234
Antal spekulationer per inslag	1,4	1,4	2,1	1,0	2,3	0,7	1,3

I tabell 3.1 har olika typer av spekulationer delats in i två huvudkategorier: spekulationer om de inträffade och pågående händelserna och spekulationer om eventuella konsekvenser av händelserna. Sammantaget är de två huvudkategorierna nästan lika vanliga, spekulationer om händelserna utgör 54 procent, medan spekulationer om konsekvenser utgör 46 procent.

I Ekot, P3 och P4 riks handlar majoriteten av spekulationerna om händelserna. I P1, P4 Jönköping och P4 Örebro handlar majoriteten däremot om konsekvenserna av terrorattackerna.

De sammantaget två vanligaste typerna av spekulationer handlar om amerikansk vedergällning, det vill säga om konsekvenser (23 procent) och om ansvariga förövare, det vill säga om de inträffade händelserna (22 procent). Den tredje vanligaste spekulationen (17 procent) handlar om antalet offer. I Ekot och P4 riks utgör den drygt en fjärdedel av samtliga spekulationer.

Sammantaget är spekulationer vanliga i de analyserade inslagen, både om de inträffade händelserna och om konsekvenserna av dessa. Det är emellertid vanskligt att bedöma i vilken utsträckning spekulationerna varit *för* många. Omständigheterna kring terrorattackerna kännetecknades till en början av en rad oklarheter. I flera avseenden var därför bekräftade uppgifter svåra eller omöjliga att få fram. För det första, och som redan nämnts, tog ingen person eller organisation på sig ansvaret för attackerna. De misstankar som framfördes om vem eller vilka som låg bakom var – även alltjämt nio månader senare då denna undersökning genomfördes – obekräftade. För det andra fördröjdes räddningsarbetet av attackernas mycket stora omfattning och ytterligare risker för ras. Inga säkra uppgifter om antalet dödade och skadade framkom under de tre första dagarna. För det tredje var den amerikanska administrationen av säkerhetsskäl återhållsam både med uppgifter om omedelbara åtgärder och kommande vedergällning. För det fjärde fanns endast osäkra uppgifter om hur kapningarna och flygningarna genomförts. Samtliga besättningsmän och passagerare omkom tillsammans med kaparna i attackerna.

Samtidigt var lyssnarnas behov av information om den faktiska händelseutvecklingen och om vilka konsekvenser terrorattackerna eventuellt kunde komma att få på svensk och internationell nivå mycket stort. I en strävan att uppfylla detta behov var spekulationer i nyhetsrapporteringen i viss mån oundvikliga. Det vore ur ett väsentlighetsperspektiv en orimlig nyhetsvärdering att, i syfte att inte framstå som osaklig, helt utelämna några av händelsernas mest relevanta aspekter i rapporteringen, som t ex vem eller vilka som låg bakom attackerna, hur de genomfördes och omfattningen av en amerikansk vedergällning. Frågan är snarare på vilket sätt spekulationerna framfördes i rapporteringen.

Undersökningen har därför också mätt i vilken utsträckning reservationer mot spekulationerna förekommit. I den mån någon aktör eller reporter påpekat att de uppgifter som lämnats varit osäkra eller obekräftade har detta tagits med i analysen. Analysen har dock inte tagit hänsyn till vem som gjort reservationen, aktör eller reporter.

Som tabell 3.2 visar framförs reservationer mot de spekulationer som görs i inslagen endast i 29 procent av fallen. Den övervägande merparten av alla spekulationer framförs således utan förbehåll. Mest markant är denna tendens i P4 Örebro där endast 4 procent av spekulationerna har reservationer. Flest förbehåll, relativt sett, gör P4 riks, där 51 procent av spekulationerna ifrågasätts.

Generellt sett är reservationer vanligare när det gäller spekulationer om den faktiska händelseutvecklingen (34 procent) än om händelsernas konsekvenser (24 procent). När det gäller spekulationer om vem som var ansvarig och hade planerat attackerna framför Ekot i 50 procent av fallen förbehåll och P4 riks i samtliga fall⁴. Det bör emellertid noteras att Ekot totalt sett har sex gånger fler spekulationer (600 spekulationer) än P4 riks (99 spekulationer). Reservationer är också vanliga i samband med uppgifter om hur många som dödades och skadats i New York och Washington. Särskilt vanliga är de i P4 riks där 78 procent av dessa spekulationer följs av förbehåll.

⁴ Se tabell B: Reservationer för olika typer av spekulationer, procent av antal spekulationer. I bilaga.

Tabell 3.2: Reservationer for spekulation, procent

Reservation i samband med spekulation	Totalt	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4	
						Jönköping	Örebro
...om de aktuella händelserna	34,3	33,1	40,2	27,8	64,7	22,2	12,0
...om framtida konsekvenser	23,5	34,1	23,3	33,3	37,5	18,2	0
Total andel spekulationer med reservation	29,3	33,5	31,5	30,3	51,5	19,4	3,8
Totalt antal spekulationer	2004	780	600	198	99	93	234
Totalt antal reservationer	588	261	189	60	51	18	9

I samband med konsekvenser av attackerna är det främst spekulationer om segregation mellan den kristna och muslimska religionen som framförs med reservation. Både i Ekot och P4 riks görs förbehåll mot samtliga spekulationer av denna typ. Däremot ifrågasätts inte alla spekulationerna om händelsernas betydelse för läget i Mellanöstern eller om en ökad främlingsfientlighet mot muslimer i Sverige och utomlands. Spekulationerna om konsekvenserna för det internationella samhället, i form av mindre öppenhet över gränserna och utveckling mot ett mer utpräglat kontrollsamhälle, ifrågasätts i endast liten utsträckning (5 procent av spekulationerna har reservation).

Ytterligare ett mått på saklighet i rapporteringen är i vilken utsträckning de aktörer som förekommer i inslagen är identifierbara, eller ur ett omvänt perspektiv: i vilken utsträckning förekommer icke namngivna och vaga aktörer. Med icke identifierbar/vag aktör avses de som i inslagen identifieras genom formuleringar som t ex ”många anser”, ”enligt vissa bedömare”, ”det sågs att” eller ”obekräftade uppgifter hävdar”.

Tabell 3.3: Identifierbara/namngivna och icke identifierbara/vaga aktörer i inslagen, procent

	Totalt	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4	
						Jönköping	Örebro
Identifierbara/namngivna aktörer	94,2	90,4	96,0	96,5	93,3	100	97,5
Icke identifierbara/vaga aktörer	5,8	9,6	4,0	3,5	6,7	0	2,5
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Totalt antal aktörer	2906	1126	657	423	206	173	321

Sammantaget är drygt var 20:e aktör vag eller icke identifierbar. I Ekot är andelen för denna typ av aktörer högre än i övriga analyserade kanaler. Till nästan två tredjedelar, 61 procent, förekommer denna typ av aktörer i korrespondentinslagen. En tänkbar förklaring är att korrespondenterna i stor utsträckning baserade sin rapportering på amerikanska mediers bevakning och att de bland annat återgav de rykten och spekulationer som förekom där genom att referera till aktörer som ”välinformerade källor”, ”det kommer rapporter om” och ”i USA talar man om”. En annan förklaring är att korrespondenterna sammanfattade den allmänna opinionen med formuleringar som ”många anser” och ”de flesta tycker”. En tredje möjlig förklaring är naturligtvis att aktör eller källa i själva verket saknas. Under alla omständigheter antyder de icke identifierbara aktörerna en vaghet i rapporteringen som gör att innehållet minskar i saklighet och därmed även trovärdighet.

4. Aktörer och aktörsbehandling

Undersökningens tredje huvudfrågeställning är i vilken utsträckning ställningstaganden förekom i rapporteringen för och emot aktörer eller parter som var centrala för händelserna och händelseutvecklingen.

Frågeställningen är relaterad till det journalistiska begreppet opartiskhet, så som det stadgas i Sveriges Radios sändningstillstånd⁵. Enligt Jörgens Westerståhls definition av det journalistiska objektivitetsbegreppet kan opartiskhet i nyhetsrapportering mätas på två sätt: genom undersökningar av balans och presentation⁶. Balans syftar till att rapporteringen ger utrymme åt samtliga centrala parter i en konflikt och åt deras argument. Presentation syftar till att rapporteringen är neutral i betydelsen att den inte genom värderande attribut eller på annat sätt tar ställning för eller emot den ena eller andra parten.

I denna undersökning mäts balansen i rapporteringen genom hur mycket olika aktörer förekommit i inslagen. Presentationen mäts genom förekomst av värderande utsagor, det vill säga positiva och negativa omdömen som gjorts om de huvudaktörer som identifierats i rapporteringen.

4.1. Aktörer

Samtliga aktörer som förekommit i inslagen har analyserats. *Aktör* definieras som den person, organisation och institution som själv kommer till tals, refereras eller omnämns i ett inslag.

I tabell 4.1 på nästa sida har aktörerna dels samlats i några övergripande kategorier, dels i de två huvudkategorierna svenska och utländska aktörer.

Sammantaget är de utländska aktörerna fler än de svenska, 52 procent respektive 42 procent. Det är emellertid endast i Ekot och i P4 riks som de utländska aktörerna är betydligt fler än de svenska. I P1 är de ungefär lika många medan de svenska aktörerna är relativt sett flest i P4 Örebro, P4 Jönköping och P3. Högst andel utländska aktörer har Ekot (66 procent). Detta kan bland annat förklaras med en övervägande händelseinriktad rapportering – händelserna utspelades huvudsakligen i USA men utlöste reaktioner över hela världen - som analysen redan visat, och med att korrespondenterna medverkar i 27 procent av inslagen.

I samtliga analyserade kanaler utgör *amerikanska aktörer* och *misstänkt terrorist/anhängare* de två största kategorierna av utländska aktörer. *Dessa kan sägas utgöra händelsernas huvudaktörer*. I det samlade materialet utgör de 30 procent respektive 11 procent. De amerikanska aktörerna är således tre gånger fler än terroristerna och deras anhängare. Bland de enskilda personer som sammantaget förekommer oftast ligger den amerikanska presidenten George Bush på första plats i 186 inslag och den saudiarabiska terroristledaren Usama bin Ladin på andra plats i 163 inslag⁷. En stor skillnad mellan dem är att Bush i 40 procent av sina framträdanden antingen talar direkt eller citeras i inslagen, medan bin Ladins framträdanden till 90 procent består av omnämmanden. Den främsta förklaringen torde ligga i att den förre var tillgänglig för medierna medan den andre inte var det.

⁵ Sveriges Radios sändningstillstånd, Kulturdepartementet 2001-12-20.

⁶ Westerståhl, Jörgen: *Objektiv nyhetsförmedling*. Norstedt & Söner 1972.

⁷ Se tabell C: Aktörernas tio i topp, förekomst i antal inslag. I bilaga.

Tabell 4.1: Svenska och utländska aktörer, procent

Svenska aktörer	Total	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4	
						Jönköping	Örebro
Allmänhet	13,7	4,9	6,3	37,1	10,1	21,4	26,2
Medier/ journalist	6,9	4,9	7,5	6,6	9,3	11,6	7,5
Myndighet	5,6	4,6	6,6	0,9	7,1	17,9	6,9
Politiker	5,1	4,1	9,0	3,3	6,0	2,3	5,0
Forskare	4,7	2,1	11,3	2,8	6,6	1,7	3,1
Svenska kyrkan	1,9	0,4	2,8	0,7	0,7	2,9	7,5
Företag/ näringsliv	1,7	1,8	0,6	0,5	0,7	4,0	4,4
Institution/organisation	1,6	1,0	2,0	-	2,1	2,9	3,4
Militär	0,8	0,3	0,3	-	-	-	5,3
Övrig svensk aktör	0,5	0,4	0,9	0,2	-	-	1,2
Summa svenska aktörer	42,4	24,3	47,2	52,2	42,7	64,7	70,4
Utländska aktörer							
Amerikansk aktör	30,3	39,7	24,8	30,0	32,7	20,2	11,5
Misstänkt terrorist/anhängare	10,7	14,3	9,9	7,8	7,0	6,9	8,4
Annan utländsk myndighet/institution/org.	4,8	5,3	6,6	1,9	5,5	2,9	4,0
Annan utländsk politiker/statsman	4,0	4,8	6,4	2,6	2,2	1,2	0,9
Andra utländska medier/journalister	1,8	1,9	1,1	1,4	2,6	4,0	1,6
Andra utländska företag/näringsliv	0,1	0,1	-	-	-	-	0,3
Annan utländsk allmänhet	0	-	-	0,2	-	-	-
Övrig utländsk aktör	0,1	-	-	0,2	0,7	-	0,3
Summa utländska aktörer	51,8	66,1	48,8	44,2	50,7	35,3	27,1
Icke identifierbar/vag aktör	5,8	9,6	4,0	3,5	6,7	0,0	2,5
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Antal aktörer	2906	1126	657	423	206	173	321

Kommentar: Alla amerikanska aktörer har samlats i en kategori. Här ingår politiker, allmänhet, myndigheter, företag, medier och övriga amerikanska aktörer. I kategorin *misstänkt terrorist/anhängare* ingår Usama bin Ladin och flygplanskaparna samt palestinska, talibanska och övriga aktörer som uttalat stöd för terroristerna och terrorism.

Bland de svenska aktörerna utgör allmänhet den största kategorin, sammanlagt 14 procent. Överlägset störst är kategorin i P3 (37 procent), den kanal som har störst andel telefonväkteri och lyssnarnejl bland inslagstyperna och som i en jämförelse mellan de olika kanalerna tydligt profilerat sig som ”folkets röst”. Även i lokalkanalerna får allmänheten stort utrymme, 26 procent i P4 Örebro och 21 procent i P4 Jönköping. Här ligger tonvikten i rapporteringen i den lokala vinkeln. I P4 Jönköping medverkar även svenska myndigheter i stor utsträckning. Det handlar bland annat om att Räddningsverket i Jönköping utbildar hundpatruller som eventuellt kommer skickas till USA och om att sociala myndigheter inställt en katastrofövning på grund av terrorattacker. P4 Jönköping har även en relativt hög andel amerikanska aktörer. Även här handlar det dock om aktörer med lokal förankring i sändningsområdet, bland andra en amerikansk gästprofessor på högskolan i Jönköping och amerikanska utbytesstudenter.

I P1 är drygt var tionde aktör en svensk forskare. Det är i hög utsträckning experter på terrorism och säkerhetspolitik, statskunskap, internationella relationer och ekonomi som kommenterar och analyserar händelserna i denna kanal⁸. De tre enskilda forskare som återkommer i flest inslag är Mike Winnerstig, säkerhetspolitisk analytiker vid Försvarets forskningsinstitut (i 10 inslag), Magnus Ranstorp, terroristexpert vid St. Andrews universitet i Skottland (i 9 inslag) och Svante Karlsson, freds- och konfliktforskare vid Göteborgs universitet (i 9 inslag)⁹.

⁸ Se tabell D: Typer av forskare, antal forskare och procent. I bilaga.

⁹ Se tabell E: Forskare tio i topp, förekomst i antal inslag. I bilaga.

Medier och journalister förekommer som aktörer i relativt stor utsträckning. I tabell 4.1 återfinns de dels under kategorierna svenska medier/journalister och andra medier/journalister men dels även under kategorin amerikanska aktörer, då denna inkluderar *alla* amerikanska aktörer. Per definition har rapporter inte klassificerats som aktör i analysen. Undantag har däremot gjorts för medier som tydligt åberopats som källor och för de journalister som själva agerat källa eller kommenterat eller analyserat händelseförloppet. Dessa redovisas i tabell 4.2.

Tabell 4.2: Medier och journalister som aktörer, procent

	Totalt	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4 Jönköping	P4 Örebro
Amerikanska medier/journalister	33,4	38,7	14,9	51,4	34,9	26,3	23,7
SR-journalister	26,0	33,6	20,9	27,1	14,0	31,6	18,4
Andra svenska medier	14,9	10,9	4,5	11,4	18,6	15,8	42,1
Övriga utländska medier	14,1	16,8	13,4	8,6	11,6	21,1	13,2
Expertreportrar	11,7	0,0	46,3	1,4	20,9	5,3	2,6
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Antal medie-/journalistaktörer	377	119	67	70	43	38	38
Andel av alla aktörer	13%	10,6%	10,2%	16,5%	20,9%	22%	11,8%

Av de medier och journalister som förekommer som aktörer i inslagen utgör de amerikanska sammantaget 33 procent. Det är framför allt i P3 (51 procent), Ekot (39 procent) och P4 riks (35 procent) som dessa framträder. Det handlar i första hand om referenser till rapporteringen i amerikanska medier, men i P3 också om att amerikanska journalister intervjuas av svenska kollegor. På en andra plats sammantaget kommer Sveriges Radios egna reportrar. Vanligast är de i Ekot (34 procent) där de i flera inslag själva agerar källor, som t ex när New York-korrespondenten är ute på Manhattan och beskriver vad han ser och känner efter att WTC rasat. I P1 utgör expertreportrar, det vill säga reportrar som särskilt är inbjudna att analysera händelserna, den största andelen av medieaktörerna.

Sammantaget utgör medier och journalister 13 procent av samtliga aktörer, enligt redovisningen i tabell 4.2. Vanligast som aktör är de i P4 Jönköping med 22 procent och i P4 riks med 21 procent. Minst vanliga är de i P1 där de utgör 11 procent av alla aktörer. Resultaten väcker frågor om rundgång i mediernas rapportering. Det vill säga att den bild Sveriges Radio gav lyssnarna under händelsernas tre första dagar till icke obetydlig del bestod av uppgifter och kommentarer som hämtats från främst amerikanska men också andra svenska medier och journalister. Bevakningen tenderar att likriktas i betydelsen att samma urval återkommer i både svenska och utländska medier. Detta hänger i sin tur samman med den internationella nyhetsförmedlingens struktur där ett fåtal stora amerikanska medier dominerar den globala distributionen av nyheter.

4.2 Positiva och negativa omdömen

Den vidare analysen utgår från händelsernas två huvudaktörer: amerikanska aktörer, dvs USA, och terrorister/anhängare. I syfte att mäta hur var och en av dem har presenterats i rapporteringen har alla uttalanden som tolkats som stöd eller kritik klassificerats. Samma uttalande har däremot endast klassificerats en gång per inslag även om det upprepats flera gånger. Samtliga positiva och negativa omdömen om vardera part har sedan samlats i några övergripande kategorier.

Sammantaget innehåller de analyserade inslagen 300 värderande omdömen om amerikanska aktörer (se tabell 4.3). Något fler än hälften, 56 procent, är positiva eller till stöd för USA. Skillnader-

na i antalet omdömen är emellertid stort mellan kanalerna. Ekot har t ex fler än elva gånger så många omdömen som P4 Jönköping, 93 omdömen respektive 8 omdömen.

Mest stöd får USA i Ekot, mätt på detta sätt, där 77 procent av alla omdömen är positiva. Minst stöd får det relativt sett i P4 Örebro och P4 Jönköping där endast 25 procent av omdömena är positiva¹⁰. Den mest balanserade kanalen vad gäller omdömen om de amerikanska aktörerna är P1 där andelarna positiva och negativa omdömen är 50 procent vardera.

Tabell 4.3: Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om USA, antal och procent

	Totalt		Ekot		P1		P3		P4 riks		P4 Jönköping		P4 Örebro	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Stöd														
USA har omvärldens stöd och hjälp	55	18,3	30	32,3	10	15,6	9	14,5	5	22,7	-	-	1	2,0
USA kommer hitta, straffa de skyldiga	36	12,0	22	23,7	7	10,9	4	6,5	3	13,6	-	-	-	-
USA är enat, sluter upp bakom presidenten	24	8,0	7	7,5	7	10,9	5	8,1	4	18,2	-	-	1	2,0
USA har rätt att försvara sig, vedergälla	22	7,3	6	6,5	3	4,7	9	14,5	1	4,5	-	-	3	5,9
USA är starkt, låter sig inte kuvas	10	3,3	6	6,5	-	-	3	4,8	1	4,5	-	-	-	-
USA är världens mäktigaste nation	9	3,0	-	-	4	6,3	2	3,2	-	-	1	12,5	2	3,9
Övrigt positivt omdöme	13	4,3	1	1,1	1	1,6	3	4,8	1	4,5	1	12,5	6	11,8
Summa	169	56	72	77	32	50	35	56	15	68	2	25	13	25
Kritik														
USA är arrogant, får smaka egen medicin	52	17,3	4	4,3	13	20,3	15	24,2	2	9,1	2	25,0	16	31,4
Ett misslyckande för CIA och FBI	21	7,0	9	9,7	9	14,1	1	1,6	1	4,5	-	-	1	2,0
Risk för att USA/Bush överreagerar i vedergällning	14	4,7	-	-	-	-	4	6,5	1	4,5	2	25,0	7	13,7
Ett hat finns mot USA i arabländerna	11	3,7	-	-	2	3,1	1	1,6	1	4,5	-	-	7	13,7
USA tar inte sitt ansvar i internationella organisationer	8	2,7	-	-	1	1,6	-	-	-	-	2	25,0	5	9,8
Presidenten/regeringen agerar inte tillräckligt kraftfullt	8	2,7	3	3,2	3	4,7	2	3,2	-	-	-	-	-	-
USA tror att de är världspolis	4	1,3	-	-	-	-	1	1,6	1	4,5	-	-	2	3,9
USA:s missilförsvar är värdelöst mot terrorism	3	1,0	3	3,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
USA är satan, djävulen	2	0,7	-	-	1	1,6	-	-	1	4,5	-	-	-	-
Övrigt negativt omdöme	8	2,7	2	2,2	3	4,7	3	4,8	-	-	-	-	-	-
Summa	131	44	21	23	32	50	27	44	7	32	6	75	38	75
Totalt antal omdömen och procent	300	100	93	100	64	100	62	100	22	100	8	100	51	100
Andel inslag med omdömen om USA	21%		16%		22%		33%		24%		6%		28%	

Det sammantaget vanligaste omdömet, 18 procent av alla omdömen, är att USA har omvärldens stöd och hjälp. Detta framförs inte minst av amerikanska politiker själva i nyhetsinslagen från USA. Men också svenska och europeiska statsmän och politiker upprepar att Europa (i vissa fall Nato) ställer sig bakom den amerikanska regeringen. Näst vanligaste och nästan lika stora kategori sammantaget är negativ. Uttalanden om att USA är arrogant och att amerikanerna nu får smaka sin egen medicin utgör 17 procent av alla omdömen om USA. I P1 och P3, de kanaler som kännetecknas av experternas analyser respektive av allmänhetens synpunkter, är detta det i särklass vanligaste omdömet.

¹⁰ Antalet omdömen är mycket lågt i P4 Jönköping och resultaten bör därför behandlas med försiktighet.

I klassificeringen av omdömen till stöd för eller kritik mot terroristerna och deras anhängare har det ibland varit svårt att skilja dessa från själva terrorismen, alltså skilja personerna från handlingarna. Alla uttalanden till stöd för eller mot terrorism har därför också klassificerats i denna del av analysen. Begreppet ”positiva omdömen” är här något relativt. I vissa sammanhang har avsaknad av kritik eller avståndstagande tolkats som stöd.

Tabell 4.4: Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om terror/terrorister, antal och procent

	Totalt		Ekot		P1		P3		P4 riks		P4 Jönköping		P4 Örebro	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Stöd														
Attacken är ett svar på tidigare terror	7	3,7	-	-	3	6,7	1	2,1	1	6,7	-	-	2	50,0
Terrorism är effektivt, ett alternativ till krig	3	1,6	-	-	1	2,2	2	4,2	-	-	-	-	-	-
Usama bin Ladin är en muslimsk hjälte	2	1,1	-	-	-	-	2	4,2	-	-	-	-	-	-
Övrigt positivt värdeomdöme	1	0,5	-	-	-	-	1	2,1	-	-	-	-	-	-
<i>Summa</i>	13	7	0	0	4	9	6	13	1	7	0	0	2	50
Kritik														
Terroristerna/terrorism är hänsynslös, ond, feg	60	32,1	26	34,7	13	28,9	17	35,4	3	20,0	-	-	1	25,0
Terrorism måste fördömas	46	24,6	30	40,0	9	20,0	5	10,4	2	13,3	-	-	-	-
Terror hotar det öppna, demokratiska samhället	33	17,6	10	13,3	8	17,8	9	18,8	6	40,0	-	-	-	-
Terroristerna ska straffas, bekämpas	24	12,8	7	9,3	11	24,4	3	6,3	2	13,3	-	-	1	25,0
bin Ladin har utfärdat heligt krig mot USA	3	1,6	-	-	-	-	3	6,3	-	-	-	-	-	-
Terrorism skapar oro, instabilitet, kaos	3	1,6	-	-	-	-	2	4,2	1	6,7	-	-	-	-
Övrigt negativt värdeomdöme	5	2,7	2	2,7	-	-	3	6,3	-	-	-	-	-	-
<i>Summa</i>	174	93	75	100	41	91	42	88	14	93	0	0	2	50
Totalt antal omdömen och procent	187	100	75	100	45	100	48	100	15	100	0	0	4	100
Andel inslag med omdömen om terror/terrorism	13%		13%		16%		25%		16%		0		2%	

Antalet omdömen om Usama bin Ladin och hans anhängare är betydligt mindre än antalet omdömen om USA, 187 jämfört med 300. En annan skillnad är att sammanlagt 93 procent av alla omdömen om terror/terrorister är negativa, jämfört 44 procent av omdömena om USA. Kritiken tar starkt avstånd från terrorism i allmänhet och terrordåden i USA i synnerhet. Terrorismen beskrivs som ett hot mot det demokratiska samhället, den skapar oro och kaos.

Några skillnader finns mellan de analyserade kanalerna. Flest antal omdömen om terror/terrorister har Ekot, 75 stycken, medan P4 Jönköping inte har några alls och P4 Örebro endast har 4 omdömen. Samtliga omdömen i Ekot är negativa. Störst andel positiva omdömen har P3, med 13 procent. Sammanlagt handlar det här om 6 positiva omdömen som görs i underhållningsbetonade program där musikinslag varvas med kortare kommentarer från programledare eller annan journalist och med mejl och samtal från lyssnarna.

Ett tydligt resultat av analysen är således att USA när det gäller antalet och fördelningen mellan positiva och negativa omdömen har gynnats i förhållande till terror/terrorister i Sveriges Radios presentation av händelsernas två huvudaktörer.

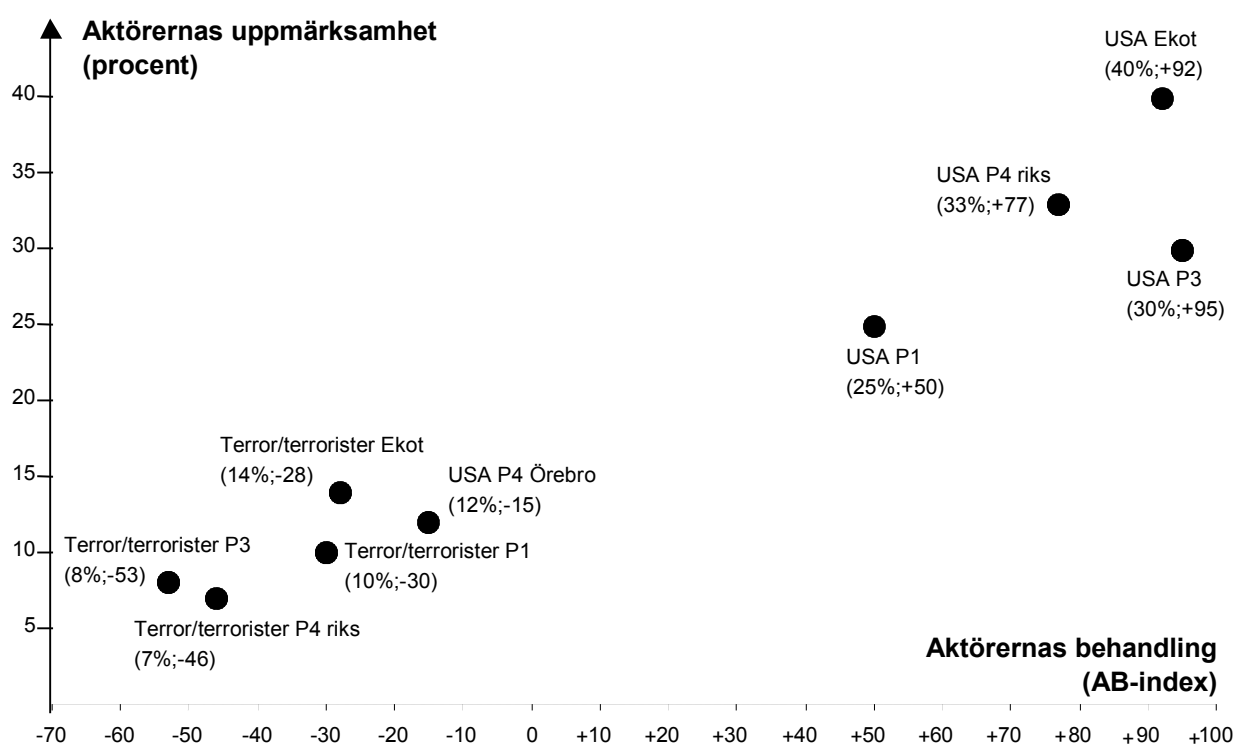
4.3. Aktörernas behandling

Så långt i analysen har de två huvudaktörernas andel av alla aktörer och fördelningen av positiva och negativa omdömen redovisats var för sig. I figur 4.1 på nästa sida ges en sammanfattande

bild av hur terrorattackernas två huvudaktörer uppmärksammades och behandlades i Sveriges Radio den 11-13 september. Aktörernas uppmärksamhet har bestämts med utgångspunkt från den procentandel de fick av samtliga aktörers framträdande i Ekot och i de fem analyserade kanalerna. Aktörernas behandling har bestämts med utgångspunkt från ett aktörsbehandlingsindex (AB-index), som anger förhållandet mellan i vilken utsträckning en aktör får komma till tals, i vilken utsträckning en aktör får kritik och i vilken utsträckning en aktör får beröm.

P4 Jönköping ingår inte i figur 4.1. Inte heller P4 Örebro när det gäller behandlingen av terror/terrorister. De båda kanalernas antal positiva och negativa omdömen om respektive huvudaktör är för lågt för att ingå i ett AB-index.

Figur 4.1: Sveriges Radios behandling av USA och terror/terrorister i rapporteringen om terrorattackerna den 11-13 september 2001

Kommentar: Den första siffran inom parantes anger huvudaktörernas uppmärksamhetsgrad i procent och den andra siffran anger respektive huvudaktörs aktörsbehandlingsindex (AB-index). Aktörsbehandlingsindexet bygger på följande komponenter: (1) antalet gånger man får komma till tals som agerande aktör, (2) antalet gånger man som omtalad aktör får beröm, (3) antalet gånger man som omtalad aktör får kritik och (4) antalet gånger man blir omtalad utan att någon värdering görs.

Aktörens totala exponering delas således in i fyra beståndsdelar, där de två första uppfattas som ett uttryck för positiv behandling, den tredje som negativ och den fjärde som en neutral behandling. AB-indexet beräknas sedan som skillnaden mellan antalet gånger en aktör får en positiv behandling (1+2) och antalet gånger en aktör får en negativ behandling (3) dividerat med det totala antalet gånger en aktör exponeras (1+2+3+4). Indexet kan variera mellan -100 och +100.

Som framgår av figur 4.1 har terror/terrorister fått relativt liten uppmärksamhet och genomgående negativ behandling i rapporteringen (minussvärden i AB-indexet). De analyserade kanalerna har således generellt sett gett en ogynnsam bild av terrorismen och terroristerna.

Mest negativ är behandlingen i P3, där värdet på AB-indexet är det jämförelsevis lägsta (AB-index = -53) och uppmärksamheten är den näst lägsta (8 procent). Störst uppmärksamhet får terror/terrorister i Ekot (14 procent) där även behandlingen är minst negativ (AB-index = -28). I Ekot får således denna part den minst ogynnsamma behandlingen.

I jämförelse har den andra huvudaktören, USA, generellt fått en gynnsam behandling i de analyserade kanalerna. Mest gynnsam är bilden i Ekot som jämförelsevis ger USA mest uppmärksamhet (40 procent) och näst mest positiv behandling (AB-index = +92). Av de tre rikskanalerna P1, P3 och P4 riks ger P1 den minst positiva bilden (uppmärksamhet = 25 procent, AB-index = +50). P4 Örebro, som gett USA minst uppmärksamhet (12 procent) och en negativ behandling (AB-index = -15), avviker från detta mönster. Drygt en tredjedel av de kritiska uttalandena mot USA görs i denna kanal av en överstelöjtnant med anknytning till Örebro. En lika stor andel kritiska omdömen görs av vanliga människor som kommer till tals i programmen.

Sammantaget är bilden av terrorattackernas två centrala parter, USA och terror/terroristerna, mycket olika i Ekots och de fem analyserade kanalernas rapportering den 11-13 september 2001. Avståndet mellan parterna är stort både vad gäller mängden uppmärksamhet och den behandling de fått. Störst är avståndet mellan behandlingen av USA och terror/terrorister i P3, minst är avståndet i P1.

Med utgångspunkt i dessa resultat och Sveriges Radios sändningstillstånd kan man ställa frågan om Sveriges Radio varit opartisk i sin rapportering av terrorattackernas huvudaktörer. Svaret är självklart inte enkelt. Det beror bland annat på vad som avses med *partiskhet*¹¹. Frågan om mediernas faktiska partiskhet måste t ex skiljas från den normativa frågeställningen om medierna på ett *skäligt* eller *oskäligt* sätt har gynnat eller missgynnat någon part. Att terror/terrorister har missgynnats i Sveriges Radios rapportering innebär inte med nödvändighet att denna part därmed oskäligt har missgynnats.

Resultat som visar på faktisk partiskhet ger med andra ord bara *underlag* för slutsatser om missgynnandet eller gynnandet kan betraktas som skäligt eller ej. Slutsatser om Sveriges Radios faktiska partiskhet är således inte automatiskt giltiga på den normativa nivån.

Det bör även påpekas att denna undersökning avser det journalistiska arbetets slutprodukt, det vill säga de program som gått ut i sändning. Det är således inte Ekots och de analyserade kanalernas intentioner som undersökts. Dessa kan mycket väl ha haft avsikten att vara opartiska, men inte varit det, liksom att medier kan vara opartiska även om avsikten varit att gynna eller missgynna någon aktör. Att fastställa att ett medium varit partiskt i ett visst avseende innebär således inte med nödvändighet att detta också varit journalisternas avsikt.

5. Sammanfattning

Nedan sammanfattas de huvudsakliga resultaten och kommentarerna till undersökningen *Terrorattackerna i USA. Sveriges Radios rapportering 11-13 september 2001*.

Sammanlagt producerar de analyserade programmen 44 timmar och 28 minuter om terrorattackerna under händelsernas tre första dagar, fördelade på 1453 inslag.

¹¹ Jämför Kent Asps diskussion i *Medierna och valrörelsen* i Gilljam, M: *Rött, blått, grönt: En bok om 1988 års riksdagsval*. Bonniers, 1990.

Tyngdpunkten i rapporteringen ligger i nyhets- och samhällsprogrammen. Mer än hälften av den analyserade programtiden finns i P1 och Ekot tillsammans, 31 procent respektive 25 procent.

Antalet analyserade inslag fördelar sig till 75 procent på händelseinriktade inslag och till 25 procent på analyser och kommentarer. Mätt i programtid utgör däremot det händelseinriktade materialet 59 procent och det analyserande/kommenterande materialet 40 procent.

Några övergripande profiler kan urskiljas när det gäller kanalernas tyngdpunkt i olika typer av inslag. Ekot är de raka nyheternas program, medan P1 har en analyserande profil. P3 är folkets röst, här kommer allmänheten fram med synpunkter och kommentarer. I P4 riks hittar man en relativt balanserad blandning av kortnyheter och expertkommentarer. P4 Jönköping och P4 Örebro lägger tyngdpunkten vid den lokalt vinklade nyhetsrapporteringen.

De aspekter som förekommer oftast i rapporteringen, 25 procent av alla aspekter, handlar om terrorattackerna i New York och Washington, det vill säga om själva attackerna, när de inträffade, var och hur samt om antal offer och räddningsarbete. På en andra plats sammantaget, med 21 procent, kommer aspekter som rör de reaktioner och kommentarer som attackerna utlöste runt om i världen. Två tredjedelar av de analyserade inslagen handlar i huvudsak om aspekter som saknar svensk vinkel, det vill säga inte berör Sverige eller svenska medborgare.

Sammantaget 79 procent av alla aspekter i de analyserade inslagen besvarar de journalistiska frågorna vad, var, när, vem och hur samt frågor som rör händelsernas direkt följder. Aspekter som utgår från frågan om varför attackerna genomfördes får relativt liten uppmärksamhet, liksom aspekter om attackernas mer långsiktiga konsekvenser. En god bredd finns således i informationen om den omedelbara och konkreta händelseutvecklingen som Sveriges Radio förmedlade till lyssnarna de tre första dagarna efter terrorattackerna. Rapporteringen blickar däremot endast i mycket begränsad omfattning bakåt och framåt i tiden.

Spekulationer är vanliga i de analyserade inslagen, både om de inträffade händelserna och om konsekvenserna av dessa. I genomsnitt innehåller varje inslag 1,4 spekulationer. De sammanlagt två vanligaste typerna av spekulationer handlar om amerikansk vedergällning (23 procent av alla spekulationer) och om ansvariga förövare (22 procent av alla spekulationer). Flest spekulationer innehåller P1:s och Ekots inslag, 2,3 spekulationer respektive 2,1 spekulation per inslag.

I samband med 29 procent av spekulationerna görs någon typ av reservation eller förbehåll i inslagen. Merparten av spekulationerna, 71 procent, saknar däremot reservationer. Förekomsten av spekulationer bör dock bedömas utifrån händelsernas exceptionella nyhetsvärde och svårigheterna med att få bekräftat uppgifter kring några av händelseutvecklingens mest väsentliga aspekter, som t ex vem/vilka som låg bakom attackerna, antalet skadade och döda samt omfattningen av en amerikansk vedergällning.

De utländska aktörerna är i det samlade materialet fler än de svenska, 52 procent respektive 42 procent. Såväl i Ekot som i de fem analyserade kanalerna utgör amerikanska aktörer och misstänkta terrorister/anhängare de två största kategorierna bland de utländska aktörerna och samtidigt händelsernas huvudaktörer. De amerikanska aktörerna är tre gånger vanligare (30 procent) än terroristerna och deras anhängare (11 procent). Bland de svenska aktörerna utgör allmänheten den största enskilda kategorin (14 procent).

Sammantaget innehåller de analyserade inslagen 300 positiva och negativa omdömen om USA och 187 om terror/terrorister. 56 procent av omdömen om USA är positiva, mot 7 procent av

omdömen om terror/terrorister. Ett tydligt resultat av analysen är således att USA när det gäller antalet och fördelningen mellan positiva och negativa omdömen har gynnats i förhållande till terror/terrorister i Sveriges Radios presentation av händelsernas två huvudaktörer.

Sammantaget är bilden av terrorattackernas två huvudaktörer, USA och terror/terroristerna, mycket olika i Ekots och de analyserade kanalernas rapportering den 11 - 13 september 2001. Avståndet mellan parterna är stort både vad gäller mängden uppmärksamhet och den behandling de fått. Störst är avståndet mellan USA och terror/terrorister i P3, minst är avståndet i P1.

5.1 Tre övergripande slutsatser

Sammantaget erbjuder ordinarie och extrainsatta nyhetssändningar, kultur- och samhällsprogram den 11-13 september 2001 i P1, P3, P4, P4 Jönköping och P4 Örebro både bred och fördjupande information om terrorattackerna i USA. Andelen händelseinriktade inslag utgör 59 procent av programtiden, andelen analyserande inslag 40 procent.

Inslag av osaklighet förekommer i samtliga analyserade program, dels i form av spekulationer, dels i form av icke identifierbara och vaga aktörer. I genomsnitt var drygt 5 procent av alla aktörer icke namngivna och det fanns 1,4 spekulationer per inslag. Det är emellertid vanskligt att bedöma i vilken utsträckning spekulationerna varit *för* många. Händelserna den 11 september och de närmast påföljande dagarna kännetecknades av en rad oklarheter samtidigt som tillgången till bekräftade uppgifter var begränsad och informationsbehovet i samhället enormt. Att helt utelämnade vaga eller osäkra uppgifter ur rapporteringen vore därför orimligt. Under de givna omständigheterna var därför ett mått av osaklighet närmast oundvikligt. Möjligtvis är detta något som kännetecknar all nyhetsrapportering i början av stora och dramatiska händelser.

Händelsernas två huvudaktörer, USA och terror/terrorister, behandlades olika i rapporteringen både med avseende på mängden uppmärksamhet och på det stöd och den kritik de fått. De amerikanska aktörerna var sammantaget tre gånger fler än terroristerna och deras anhängare. De amerikanska aktörerna fick också fler positiva (56 procent) än negativa (44 procent) omdömen i rapporteringen, medan 90 procent av omdömen om terror/terrorister var negativa. Sveriges Radios behandling av de två parterna bör emellertid mot bakgrund av händelsernas karaktär tolkas på en normativ nivå. Frågan om rapporteringens faktiska partiskhet bör skiljas från frågeställningen om rapporteringen på ett skäligt eller oskäligt sätt har gynnat eller missgynnat endera parten.

DEL 2

Terrorattackerna i USA. Sveriges Radios rapportering i Dagens eko, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 den 11-25 september 2001

I denna del av undersökningen analyseras ett urval av centrala nyhets- och samhällsprogram i P1, P3 och P4. Undersökningsperiod är den 11 till 25 september 2001. Följande program ingår:

- *Dagens eko kvart i fem*, kl 16.45-17.00 måndag till söndag i P1, P3 och P4
- *P1-morgon*, kl 05.29-9.00 vardagar i P1
- *Folkradion*, kl 12.03-13.00 måndag till fredag i P3 samt extrasändningen den 12 september kl 13.10-15.05.
- *Efter 3*, kl 15.03-15.59 måndag till fredag i P4 samt Efter 3 Special kl 00-06 den 12 september som samsändes i P3 och P4.

Programmen har valts med utgångspunkt i spridning över kanalerna och lyssnarsiffror. *Dagens eko kvart i fem* sänder alla veckodagar och i tre av Sveriges Radios kanaler. På grund av den relativt korta programtiden, 15 minuter, innehåller programmet få reportage och långa inslag men desto fler telegram och kortnyheter. *P1-morgon* är ett nyhets- och samhällsmagasin där nyhetsreportage varvas med debatter, analyser och kommentarer. Programmet börjar kl 05.29 varje vardagsmorgon och återkommer fram till kl 9.00 sju gånger med sammanlagt 71 minuters sändningstid. *Folkradion* i P3 är ett underhållningsbetonat samhällsprogram där kommentarer och reportage om aktuella händelser varvas med populärmusik och samtal eller e-post från lyssnarna. Folkradion vänder sig framförallt till en yngre publik. *Efter 3* i P4 är också ett underhållningsbetonat samhällsprogram där kortnyheter och reportage varvas med populärmusik. Under sändningstiden kl 15.03-15.59 gör programmet ett avbrott på tre minuter för lokala nyheter.

6. Beskrivning och kategorisering av rapporteringens innehåll

De två veckor som ingår i denna del av undersökningen, 11-25 september, delas i den följande redovisningen in i två perioder. Den första omfattar 11-17 september 2001, den andra omfattar 18-25 september 2001. Samtliga undersökningsresultat redovisas för de båda perioderna och möjliggör därmed jämförelser av de analyserade programmens rapportering om terrorattackerna under händelseförloppetets första och andra hälft.

För enkelhetens skull används begreppet ”terrorattackerna” ibland sammanfattande om hela det analyserade händelseförloppet. Det vill säga både om attackerna den 11 september och de politiska, ekonomiska, humanitära och militära följderna dessa fick fram till och med den 25 september.

6.1 Antal inslag och programtid

I analysen ingår *samtliga inslag* om terrorattackerna som sänts i Dagens eko kvart i fem, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 den 11-25 september 2001¹².

Terrorattackerna i New York och Washington den 11 september är sannolikt en av de mest uppmärksammade nyhetshändelser under 1900-talets senare hälft. Få om några händelser har haft större nyhetsvärde. Ett grundläggande antagande i denna rapport är att nyhetsvärde står i direkt relation till det utrymme en händelse får i nyhets- och samhällsprogrammen och till hur länge händelsen får någon uppmärksamhet alls. Ett första steg i analysen är därför att redovisa terrorattackernas uppmärksamhet mätt i antal inslag och programtid.

Tabell 6.1: Antal inslag och programtid

	Antal inslag	Programtid	Andel av total sändningstid
Dagens Eko kvart i fem	127	2 tim 20 min	62 %
P1-morgon	128	8 tim 54 min	75 %
Folkradion	73	3 tim 12 min	28 %
Efter 3	125	5 tim 16 min	39 %
Totalt antal inslag och programtid	453	19 tim 42 min	48 %

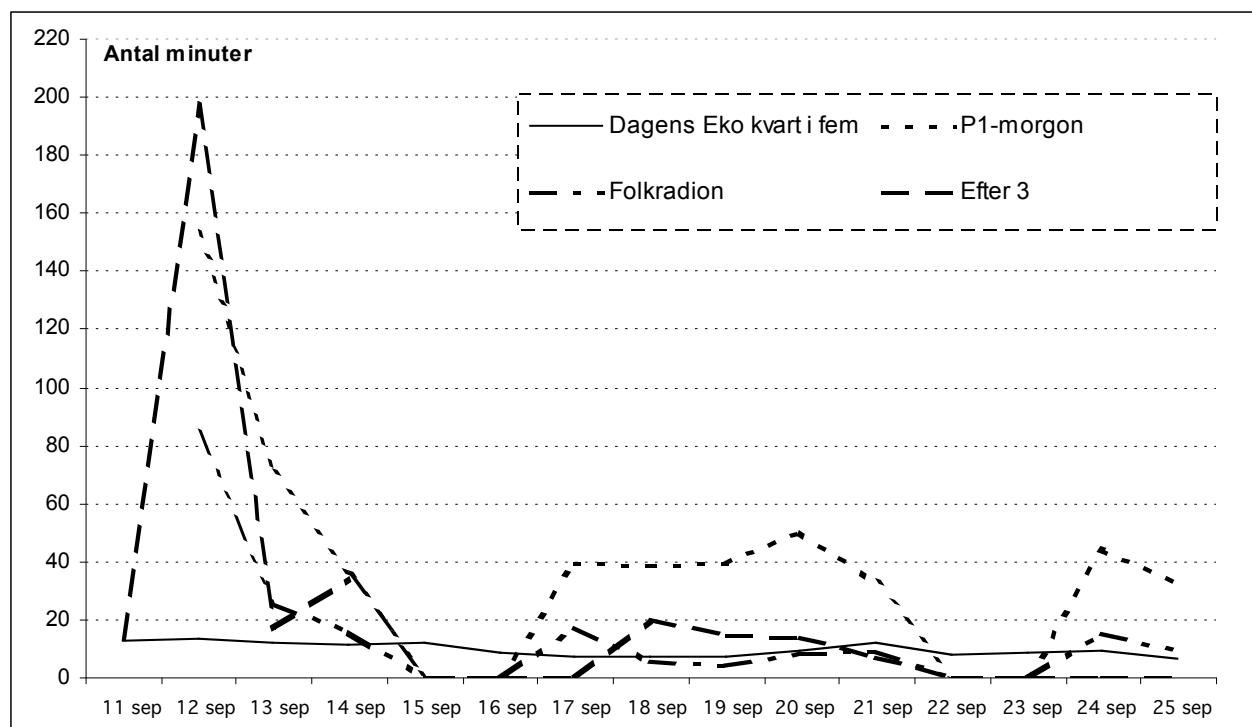
De analyserade programmen sänder tillsammans 19 timmar och 42 minuter om terrorattackerna i USA under händelseförloppets första 15 dagar. Det innebär att nästan hälften, 48 procent, av den sändningstid som de fyra programmen totalt hade till förfogande mellan den 11 och 25 september handlar om detta.

Mätt i såväl antal inslag, programtid som andel av total sändningstid är P1-morgon det program som i störst utsträckning rapporterar om terrorattackerna. Nästan 9 timmar, motsvarande 75 procent av den totala sändningstiden, handlar om händelserna i USA under de 15 analyserade dagarna. Minst uppmärksamhet, mätt på samma sätt, fick attackerna i Folkradion i P3.

Sammantaget bekräftar resultaten händelsernas exceptionella nyhetsvärde, vilket också tidigare undersökningar visat. Nyhetsvärdet och den uppmärksamhet händelserna fick varierade dock under den analyserade perioden.

¹² För definition av *inslag* se avsnitt 2.1, s 3.

Figur 6.1: Fördelning av programtid om terrorattackerna mellan 11 och 25 september, antal minuter

Det första planet flög in i World Trade Center kl 14.45 svensk tid den 11 september. Efter 3 och Dagens eko kvart i fem fick med händelserna i samma dags sändningar. Mest uppmärksamhet, mätt i programtid, fick terrorattackerna i samtliga analyserade program den 12 september. Bland annat sände Efter 3 denna dag ett extrainsatt program mellan kl 00 och 06 i samsändning med P4. Den sammanlagda programtiden minskar radikalt redan den 13 september för att sedan ytterligare sjunka något inför helgen. Under påföljande vecka, den 17-21 september, handlar mellan en och en och en halv timme dagligen om terrorattackerna i de fyra programmen tillsammans. Mest programtid under dessa dagar får de i P1-morgon med sammanlagt 3 timmar och 18 minuter, minst i Folkradion med 43 minuter och Dagens eko kvart i fem med 41 minuter.

Tabell 6.2: Programtid fördelad på 11-17 september och 18-25 september, procent

	Dagens eko				
	Totalt	kvart i fem	P1-morgon	Folkradion	Efter 3
11-17 sep 2001	66	54	56	74	83
18-25 sep 2001	34	46	44	26	17
Summa	100	100	100	100	100
Total programtid	19 tim 42 min	2 tim 20 min	8 tim 54 min	3 tim 12 min	5 tim 16 min

Sammantaget fördelar sig den programtid händelserna fått i de fyra analyserade programmen till två tredjedelar under undersökningsperiodens första hälft, den 11-17 september, och till en tredjedel under periodens andra hälft, den 18-25 september. Mätt på detta sätt minskar nyhetsvärdet med hälften mellan undersökningens första och andra period.

Störst skillnad i uppmärksamhet får händelserna i de två underhållningsbetonade samhällsprogrammen Folkradion i P3 och Efter 3 i P4. Man kan säga att terrorattackernas nyhetsvärde här minskar drastiskt under analysperioden. Nyhetsinslagen, reportagen och samtalen med lyssnarna övergår ganska snart till att delvis eller helt handla om andra frågor och ämnen. I nyhetsprogrammet Dagens eko kvart i fem och samhällsmagasinet P1-morgon fördelar sig däremot programtiden, och därmed nyhetsvärdet, mer jämt under undersökningsperioden. Drygt hälften av programtiden om terrorattackerna sänds mellan den 11-17 september, knappt hälften mellan den 18-25 september. Nyhetsvärdet är med andra ord mer konstant i nyhetsprogrammet och samhällsmagasinet än i de underhållningsbetonade samhällsprogrammen där det sjunker märkbart under händelsernas första 15 dagar.

6.2 Typer av inslag

En viktig fråga i analysen har varit i vilken utsträckning Sveriges Radios rapportering av terrorattackerna gett både bredd och djup, det vill säga gett en mångsidig bild av händelseutvecklingen samtidigt som den satts in i ett större sammanhang. Ett något förenklat mått på detta är rapporteringens inriktning på händelseutveckling respektive analyser och kommentarer.

Tabell 6.3: Programtid hos händelseinriktade och analyserande inslag, procent

	Dagens eko				
	Totalt	kvart i fem	P1-morgon	Folkradion	Efter 3
Händelserapportering	52,7	95,1	34,4	67,6	55,6
Analyser/kommentarer	47,3	4,5	65,6	32,4	44,4
Övrig rapportering	0	0,4	-	-	-
Summa	100	100	100	100	100
Antal inslag	453	127	128	73	125
Total programtid	19 tim 42 min	2 tim 20 min	8 tim 54 min	3 tim 12 min	5 tim 16 min

Kommentar. Olika typer av inslag har sammanförts i tabellens olika kategorier. I kategorin *Händelserapportering* ingår nyhetsinslag/reportage, telegramnyheter, löp och påannonser samt baklöp/summeringar. I kategorin *Analyser/kommentarer* ingår expertkommentarer, telefonväkteri/lyssnar mejl, gästkrönikor, prator samt kommentar från egen medarbetare. Se även tabell F i bilaga.

Sammanlagt är något mer än hälften, 53 procent, av rapporteringen om terrorattackerna händelseinriktad. Något mindre än hälften, 47 procent, består av analyser och kommentarer. Skillnaderna mellan programmen är stora. I Dagens eko kvart i fem är rapporteringen nästan uteslutande, till 95 procent, händelseinriktad. Här handlar det framförallt om att förmedla raka nyheter. I samhällsmagasinet P1-morgon ligger däremot bevakningens tyngdpunkt i kommentarerna och analyserna, som här utgör två tredjedelar av den analyserade programtiden. Folkradion och Efter 3 har en svag övervikt för händelserapportering.

Folkradion är dessutom det enda av de analyserade programmen som tydligt ändrar sin rapportering under den analyserade perioden¹³. Mellan den 11-17 september är 59 procent av rapporteringen händelseinriktad för att sedan stiga till 90 procent mellan den 18-25 september. Framförallt beror detta på att inte lika många lyssnarsamtal och -mejl längre handlar om terrorattackerna en vecka till tio dagar efter det att de inträffat. Däremot har programmet en egen medarbetare i New York som rapporterar om vad som händer på och kring Ground Zero på Manhattan. I de övriga programmen är fördelningen mellan händelseinriktat och analyserande material konstant under de analyserade dagarna.

¹³ Se tabell G och tabell H i bilaga.

Sammantaget fanns både bredd och djup i rapporteringen, åtminstone för den lyssnare som kombinerade Dagens eko kvart i fem med P1-morgon eller med Efter 3. De som däremot endast lyssnade till Folkradion, programmet som främst vänder sig till den yngre publiken, fick en mycket händelseinriktad och därmed relativt ytlig bild av händelserna.

6.3 Aspekter

Terrorattackerna i New York och Washington den 11 september utlöste en våg av händelser och förlopp som fortfarande, mer än ett år senare, ligger kvar på den internationella agendan, och därmed också regelbundet återkommer i de svenska mediernas rapportering.

Nyheter som följde på den 11 september 2001 handlade därför inte enbart om själva flygattacker, räddningsarbete och säkerhetsåtgärder utan efterhand också om jakten på misstänkta terrorister, om internationella kontakter länder emellan, ekonomiska konsekvenser och om USA:s konflikt med och bombningar av Afghanistan.

Under de 15 dagar som analyserats här fortsatta räddningsarbetet i New York och Washington samtidigt som säkerhetsåtgärderna utanför USA trappades ned. Börsen i New York öppnade igen, men den internationella marknaden fortsatte att vara instabil. I USA inleddes en intensiv jakt på misstänkta terrorister och en rad personer med arabiskt ursprung häktades. President George Bush och hans regering krävde av talibanregimen i Kabul att Usama bin Ladin, som antogs befinna sig i Afghanistan, skulle utelämnas, något som inte skedde. Under hot om ett amerikanskt militärt angrepp på Afghanistan började civilbefolkningen fly över gränsen till Pakistan och västerländska hjälporganisationer kallade hem sina medarbetare. En rad statsmän, inklusive Sveriges statminister Göran Persson, uttryckte stöd för en amerikansk vedergällningsaktion. Från att ha haft sin utgångspunkt i de mycket dramatiska och påtagliga attackerna i New York och Washington övergick händelserna under den analyserade tidsperioden till att handla om USA:s och världens återställning och återhämtning och till kontakter, samarbete och planering inför en fortsatt utveckling.

För att få en så komplett bild som möjligt av hur terrorattackerna skildrats i rapporteringen har en detaljerad klassificering gjorts i analysen av de aspekter som förekommit i inslagen¹⁴. Ett inslag kan vara uppbyggt kring endast en specifik aspekt eller också handla om flera olika aspekter. I analysen har upp till tre olika aspekter per inslag tagits med. Aspekterna har i redovisningen samlats i övergripande kategorier, som i tabell 6.4 på nästa sida.

De aspekter som sammantaget förekommer oftast i inslagen, med 21 procent, rör USA:s agerande, såväl direkt efter terrorattackerna som i jakten på terroristerna och i förberedelserna på ett militärt angrepp mot Afghanistan. På en andra plats, med 19 procent, kommer aspekter som handlar om de reaktioner och kommentarer som attackerna och USA:s agerande utlöste runt om i världen, oftast i form av uttalanden från statsmän och höga politiker. På en tredje plats, med 16 procent, kommer aspekter som rör själva terrorattackerna, det vill säga vad som hänt, var, hur och med vilka omedelbara konsekvenser i form av antal offer och räddningsarbete. Tillsammans utgör dessa fler än hälften, 56 procent, av alla aspekter i de analyserade inslagen.

¹⁴ För definition av *aspekt* se avsnitt 2.3, s 6-7.

Tabell 6.4: Aspekter i rapporteringens innehåll, procent

	Dagens eko				
	Total	kvart i fem	P1-morgon	Folkradion	Efter 3
USA:s agerande	20,9	28,8	18,8	18,5	17,1
Reaktioner, kommentarer	19,0	22,2	19,3	16,3	17,5
Terrorattackerna	16,2	9,6	13,9	13,3	26,5
Konsekvenser för internationella samhället	8,4	11,6	9,4	6,7	5,7
Afghanistans förhållanden och agerande	6,8	9,1	6,9	6,7	4,7
Amerikanska samhället efter attackerna	6,2	4,5	3,5	16,3	3,8
Säkerhetsåtgärder	5,8	7,1	3,5	4,4	7,6
Ansvarig/misstänkta gärningsmän	4,8	1,5	7,4	5,9	4,7
Mediebevakningen	3,5	0,5	5,4	3,0	4,7
Främlingsfientlighet	3,4	3,0	4,5	3,7	2,4
Bakgrund till attackerna	2,3	0,5	4,0	2,2	2,4
Övrig aspekt	2,7	1,5	3,5	3,0	2,8
Summa	100	100	100	100	100
Antal aspekter	746	198	202	135	211

Tabell 6.5: Aspekter i rapporteringens innehåll fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent

	Total	11-17 sep	18-25 sep
USA:s agerande	20,9	18,5	25,4
Reaktioner, kommentarer	19,0	17,6	21,6
Terrorattackerna	16,2	22,8	4,2
Konsekvenser för internationella samhället	8,4	7,3	10,6
Afghanistans förhållanden och agerande	6,8	2,7	14,4
Amerikanska samhället efter attackerna	6,2	4,8	8,7
Säkerhetsåtgärder	5,8	7,9	1,9
Ansvarig/misstänkta gärningsmän	4,8	5,8	3,0
Mediebevakningen	3,5	3,3	3,8
Främlingsfientlighet	3,4	3,3	3,4
Bakgrund till attackerna	2,3	2,3	2,3
Övrig aspekt	2,7	3,7	0,8
Summa	100	100	100
Antal aspekter	746	482	264

Kommentar till tabell 6.4 och tabell 6.5: I analysen har upp till tre olika aspekter klassificerats för varje inslag. Det totala antalet aspekter överstiger därför antalet inslag. Kategorin *USA:s agerande* inkluderar både rapportering om Bushadministrationens omedelbara reaktioner på terrorattackerna och förberedelser för vedergällning. I kategorin *Terrorattackerna* ingår rapportering om själva attackerna i New York och Washington, om planet som störtade i Pennsylvania, offren och räddningsarbetet. I kategorin *Reaktioner, kommentarer från omvärlden* ingår kommentarer och reaktioner såväl i Sverige som i andra länder, samt internationella kontakter och samarbetet som initierades som en följd av attackerna. I kategorin *Konsekvenser för det internationella samhället* ingår aspekter som rör flyg- och telekommunikationer och de internationella börsernas och marknadernas reaktioner samt aspekter som rör kommande internationellt samarbete. I kategorin *säkerhetsåtgärder* ingår vidtagna säkerhetsåtgärder både i Sverige, USA och andra länder.

Relativt små skillnader finns mellan de analyserade programmen. I Efter 3 är aspekter om terrorattackerna de som förekommer oftast. Detta kan huvudsakligen förklaras med extrasändningen kl 00-06 den 12 september, då den första dramatiska händelseutvecklingen fortfarande dominerade rapporteringen. Folkradion rapporterar nästan fyra gånger så mycket, 16 procent, om det amerikanska samhället efter attackerna som de övriga programmen. Redaktionen skickade en reporter till New York som nästan uteslutande rapporterade om hur den vanlige amerikanen påverkats av händelserna.

Skillnaderna i rapporteringen är större när den jämförs över den analyserade tidsperioden, som tabell 6.5 på föregående sida visar. Under undersökningens första hälft, den 11-17 september, kännetecknas rapporteringen av den första dramatiska händelseutvecklingen kring attackerna i New York och Washington, vidtagna säkerhetsåtgärder både i Sverige och andra länder och av spekulationerna kring och jakten på misstänkta terrorister. Under undersökningens andra hälft får däremot aspekter som rör USA:s agerande, inte minst i relation till Afghanistan, mer utrymme. Även politiska och humanitära förhållanden i Afghanistan uppmärksammas mer. Rapporteringen avspeglar med andra ord den faktiska händelseutvecklingen – eller åtminstone delar av den.

Tabell 6.6: Rapporteringens aspekter klassificerade utifrån klassiska journalistiska frågor, fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent

	Total	11-17 sep	18-25 sep
Vad har hänt, var och när	26,8	35,5	11,0
Hur	4,8	5,8	3,0
Vem är ansvarig	1,9	2,9	-
Varför genomfördes attackerna	4,2	4,4	3,8
Direkta följder	26,7	24,3	31,1
Mer långsiktiga konsekvenser	31,4	22,6	47,3
Mediernas rapportering	3,5	3,3	3,8
Övrig aspekt	0,8	1,2	-
Summa	100	100	100
Antal aspekter	746	482	264

Kommentar: I analysen har upp till tre olika aspekter klassificerats för varje inslag. Det totala antalet aspekter överstiger därför antalet inslag.

Också när inslagens aspekter klassificeras utifrån de klassiska journalistiska frågorna vad, var, när, vem, hur och varför visar analysen att rapporteringen följer den faktiska händelseutvecklingen. Under perioden 11-17 september är det framförallt frågorna om vad som hänt, var, hur och varför samt vilka direkt följder händelserna fick som står i centrum. Under perioden 18-25 september handlar däremot över tre fjärdedelar av alla aspekter, 78 procent, om händelsernas följder, både på kort och lång sikt. Framförallt under denna period blickar rapporteringen framåt. Vad som däremot under båda perioderna får lite uppmärksamhet, totalt 4 procent av alla aspekter, är bakgrunden till attackerna. Frågan om varför terrorattackerna genomfördes har relativt sett litet nyhetsvärde i rapporteringen.

Ett huvudresultat av innehållsanalysen är att skillnaderna mellan de analyserade programmen inte är stora när det gäller vilka aspekter på terrorattackerna som fått mycket uppmärksamhet. Utifrån antagandet att mycket uppmärksamhet är synonymt med stort nyhetsvärde är en slutsats att de fyra programmen gjort mycket likartade nyhetsbedömningar. Med Dagens eko kvart i fem, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 som måttstock är Sveriges Radios rapportering om terrorattackerna under händelsernas första 15 dagar således mycket samstämmig. Trots att den samlade rapporteringen innehåller både bredd och djup, som redan konstaterats, säger resultaten däremot inget om alla relevanta aspekter kommit med eller framförallt, vilka aspekter som saknas.

7. Rapporteringen ur saklighetsperspektiv

Också i denna del av undersökningen har frågan om rapporteringens saklighet varit central. Begreppet operationaliseras, liksom tidigare, i förekomst av spekulationer och vaga eller icke namngivna aktörer i inslagen¹⁵.

7.1 Spekulationer

I tabell 7.1 på nästa sida har olika typer av spekulationer delats in i två huvudkategorier: spekulationer om de inträffade och pågående händelserna och spekulationer om eventuella konsekvenser av händelserna. Sammantaget är spekulationer om konsekvenser nästan tre gånger vanligare, 72 procent, än om händelserna, 28 procent. Mest markant är detta mönster i P1-morgon, det program som innehåller störst andel kommentarer och analyser i rapporteringen och som också har flest spekulationer per inslag, i snitt 2,7. Inte lika markant, om än fortfarande mycket tydligt, är mönstret i Folkradion och i Efter 3 där spekulationer om vem som planerat attackerna respektive om antal offer är betydligt vanligare än i de andra två programmen.

Tabell 7.1: Förekomst av spekulationer, procent

Spekulationer om händelserna:	Dagens eko			Folk-	
	Totalt	kvart i fem	P1-morgon	radion	Efter 3
...om vem som planerat attackerna	10	7	10	19	7
...om antal offer	7	11	1	5	20
...om kapningarna	4	4	2	3	9
...om terroristernas motiv	1	-	1	5	-
...om am. regeringens åtgärder	1	-	3	-	-
...om gärningsmännen	3	4	3	5	2
Övrig spekulation om händelserna	1	-	2	-	-
Summa spekulationer om händelserna	28	26	21	38	38
Spekulationer om konsekvenser:					
...om vedergällning	48	35	54	44	49
...för internationella samhället	5	7	3	4	7
...om ekonomiska följder	6	17	4	5	2
...om mer terror	2	2	2	-	-
...om segregering mellan religioner	3	-	3	5	2
...för Mellanöstern	1	-	2	-	-
...om främlingsfientlighet mot svenska muslimer	1	2	-	3	-
Övrig spekulation om konsekvenser	7	11	11	-	2
Summa spekulationer om konsekvenser	72	74	79	62	62
Summa	100	100	100	100	100
Totalt antal spekulationer	726	138	345	110	136
Antal spekulationer per inslag	1,6	1,1	2,7	1,5	1,1

Den vanligaste typen av spekulationer i samtliga program handlar om amerikansk vedergällning, det vill säga om kommande konsekvenser. Sammanlagt utgör denna nästan hälften, 48 procent, av samtliga spekulationer. Minst utrymme får den relativt sett i Dagens eko kvart i fem, där spekulationer om ekonomiska följder får mellan tre och åtta gånger så stort utrymme som i de övriga programmen. Näst vanligaste spekulation sammantaget, 10 procent, handlar om vem som plane-

¹⁵ För en kort diskussion av och definitioner av begreppen *saklighet* och *spekulation* se kapitel 3 och avsnitt 3.1, s 9-10.

rat attackerna. Här finns emellertid stor skillnad i början och slutet på den undersökta perioden, som tabell 7.2 på nästa sida visar.

Samtidigt var lyssnarnas behov av information om händelseutvecklingen och eventuella kommande konsekvenser, inte minst av amerikanska regeringens agerande gentemot Afghanistan, mycket stort. Ett eventuellt krig skulle sannolikt medföra allvarliga konsekvenser för hela den västerländska ekonomin och militärt involvera fler länder än USA och Afghanistan. Spekulationer i nyhetsrapporteringen var mot denna bakgrund därför i viss mån oundvikliga. Även osäker eller osaklig information hade under omständigheterna ett viss relevans.

Tabell 7.2: Förekomst av spekulationer fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent

Spekulationer om händelserna:	Totalt	11-17 sep	18-25 sep
...om vem som planerat attackerna	10	14	4
...om antal offer	7	11	-
...om kapningarna	4	6	-
...om terroristernas motiv	1	1	1
...om am. regeringens åtgärder	1	2	-
...om gärningsmännen	3	3	4
Övrig spekulation om händelserna	1	1	-
Summa spekulationer om händelserna	28	38	8
Spekulationer om konsekvenser:			
...om vedergällning	48	40	62
...för internationella samhället	5	6	2
...om ekonomiska följder	6	3	11
...om mer terror	2	2	2
...om segregering mellan religioner	3	4	1
...för Mellanöstern	1	1	1
...om främlingsfientlighet mot svenska muslimer	1	1	-
Övrig spekulation om konsekvenser	8	6	12
Summa konsekvenser	72	62	92
Antal spekulationer	100	100	100
Antal inslag	453	292	161
Antal spekulationer per inslag	1,6	1,6	1,6

Spekulationer om händelserna, däribland vem som planerat attackerna, är nästan fem gånger vanligare, 38 procent mot 8 procent, under perioden 11-17 september än under perioden 18-25 september. Allt eftersom händelseförloppet fortskrider försvinner spekulationerna om antal offer, hur kapningarna genomfördes och om den amerikanska regeringens omedelbara åtgärder. Under undersökningsperiodens sista hälft handlar 92 procent av spekulationerna om händelseutvecklingens framtida konsekvenser. Tre fjärdedelar av dessa rör i sin tur USA:s vedergällning

Som ytterligare ett mått på saklighet har aktörernas identifierbarhet mätts, det vill säga i vilken utsträckning aktörerna är namngivna eller endast otydligt och vagt angivna. Rapporteringens tillförlitlighet vilar, åtminstone ut lyssnarens perspektiv, delvis på de aktörer som förekommer eller refereras i inslagen. Med icke identifierbar/vag aktör avses även i denna del av undersökningen de som i inslagen presenteras genom formuleringar som t ex ”många anser”, ”enligt vissa bedömare”, ”det sägs att” eller ”obekräftade uppgifter hävdar”.

Tabell 7.3: Identifierbara/namngivna och icke identifierbara/vaga aktörer i inslagen, procent

	Dagens eko				
	Total	kvart i fem	P1-morgon	Folkradion	Efter 3
Identifierbara/namngivna aktörer	95,2	95,7	97,9	94,8	93,5
Icke identifierbara/vaga aktörer	4,8	6,3	2,1	5,2	6,5
Summa	100	100	100	100	100
Antal aktörer	1365	366	422	267	310

Sammantaget är spekulationer vanliga i de analyserade inslagen, i genomsnitt 1,6 per inslag. Det är emellertid vanskligt att bedöma i vilken utsträckning spekulationerna varit för många. Omständigheterna kring terrorattackerna kännetecknades till en början av en rad oklarheter. I flera avseenden var säkra uppgifter svåra eller omöjliga att få fram. För det första tog ingen person eller organisation på sig ansvaret för attackerna. De misstankar som framfördes om vem eller vilka som låg bakom var obekräftade. För det andra fördröjdes räddningsarbetet av attackernas mycket stora omfattning och ytterligare risker för ras. Inga exakta uppgifter om antalet dödade och skadade framkom under den analyserade perioden. För det tredje fanns endast osäkra uppgifter på hur kapningarna och flygningarna genomförts. För det fjärde var den amerikanska administrationen av säkerhetsskäl återhållsam både med uppgifter om omedelbara åtgärder och kommande vedergällning.

Sammanlagt är knappt var 20:e aktör vag eller icke identifierbar. Inga skillnader finns mellan undersökningsperiodens första och andra hälft¹⁶. I Dagens eko kvart i fem och Efter 3 är andelen för denna typ av aktörer högre än i de andra två programmen. Majoriteten av de vaga aktörerna, 83 procent i Dagens eko kvart i fem och 60 procent i Efter 3, förekommer i korrespondenternas nyhetsinslag. En tänkbar förklaring är att korrespondenterna i stor utsträckning baserade sin rapportering på de amerikanska mediernas bevakning och att de bland annat återgav de rykten och spekulationer som förekom där genom att referera till aktörer som ”välinformerade källor”, ”det kommer rapporter om” och ”i USA talar man om”. En annan förklaring är att korrespondenterna sammanfattade den allmänna opinionen med formuleringar som ”många anser” och ”de flesta tycker”. En tredje möjlig förklaring är naturligtvis att aktör eller källa i själva verket saknas. Under alla omständigheter antyder de icke identifierbara aktörerna en vaghet i rapporteringen som gör att innehållet minskar i saklighet och därmed även trovärdighet.

8. Aktörer och aktörsbehandling

Undersökningens tredje huvudfrågeställning är i vilken utsträckning ställningstaganden förekom i rapporteringen för och emot aktörer eller parter som var centrala för händelserna och händelseutvecklingen¹⁷.

8.1. Aktörer

Sammanlagt är, som tabell 8.1 visar på nästa sida, de utländska aktörerna nästan dubbelt så många, 61 procent, som de svenska, 34 procent. Störst andel utgör de i Dagens eko kvart i fem, 70 procent, och i P1-morgon, 65 procent. I Folkradion utgör de hälften av alla aktörer, 51 procent, och i Efter 3 drygt hälften, 56 procent.

¹⁶ Se tabell I i bilaga.

¹⁷ För en kort diskussion och definition av *aktör* se kapitel 4 och avsnitt 4.1, s 13.

I de mer underhållningsbetonade programmen får svenska aktörer med andra ord mer utrymme. Framförallt förekommer vanliga människor, dvs allmänhet, oftare i dessa två programmen. I Folkradion, där drygt en femtedel av alla inslag är telefonväkterier eller lyssnar mejl, utgör de 35 procent, vilket är mer än tre gånger så många som i Efter 3, 10 procent, och för undersökningsmaterialet totalt. Den vanligaste kategorin svenska aktörer i Dagens eko kvart i fem är politiker, 9 procent. I P1-morgon är det medier och journalister, med 12 procent. Av dessa är nästan tre fjärdedelar expertreportrar, det vill säga reportrar som är särskilt inbjudna att analysera händelserna. Drygt en fjärdedel är Sveriges Radios egna reportrar. Per definition har egen reporter inte klassificerats som aktör i analysen. Undantag har däremot gjorts för de journalister som själva agerat källa, som t ex när New York-korrespondenten beskriver sina känslor efter att World Trade Center rasat, eller har kommenterat händelseförloppet.

Tabell 8.1: Svenska och utländska aktörer, procent

Svenska aktörer	Dagens eko				
	Total	kvart i fem	P1-morgon	Folkradion	Efter 3
Allmänhet	10,8	2,7	3,8	34,5	9,7
Politiker	5,9	9,0	5,9	0,7	6,5
Forskare/expert	5,6	0,8	12,3	2,2	5,2
Medier/journalist	5,3	2,7	5,2	4,5	9,0
Myndigheter	2,9	4,4	2,4	0,7	3,5
Företag/näringsliv	1,3	3,6	0,7	0,0	0,6
Institution/organisation	0,9	0,3	0,5	1,1	1,9
Svenska kyrkan	0,9	0,3	1,7	-	1,3
Militär	0,1	0,5	0	-	-
Övrig svensk aktör	0,2	-	0,7	-	-
<i>Summa svenska aktörer</i>	33,9	24,3	33,2	43,8	37,7
<i>Utländska aktörer</i>					
Amerikansk aktör	28,7	28,1	28,9	22,8	34,2
Misstänkt terrorist/anhängare	14,9	15,8	14,2	18,0	12,3
Annan utländsk politiker/statsman	9,2	12,8	12,1	5,6	4,2
Annan utländsk myndighet/institution/org.	5,3	8,5	5,2	3,0	3,9
Annan utländsk allmänhet	2,4	3,6	3,3	1,5	0,6
Annat utländskt företag/näringsliv	0,3	-	0,9	-	-
Övrig utländsk aktör	0,3	0,5	-	-	0,6
<i>Summa utländska aktörer</i>	61,2	69,4	64,7	50,9	55,8
Icke identifierbar/vag aktör	4,8	6,3	2,1	5,2	6,5
Summa	100	100	100	100	100
Antal aktörer	1365	366	422	267	310

Kommentar: Alla amerikanska aktörer har samlats i en kategori. Här ingår politiker, allmänhet, myndigheter, företag, medier och övriga amerikanska aktörer. I kategorin *misstänkt terrorist/anhängare* ingår Usama bin Ladin och flygplanskaparna samt palestinska, talibanska och övriga aktörer som uttalat stöd för terroristerna och terrorism.

Den sammanlagt vanligaste kategorin bland utländska aktörer är amerikanska aktörer, 29 procent. På en andra plats, men bara hälften så vanlig, kommer misstänkt terrorist/anhängare, 15 procent. Dessa två kategorier kan sägas utgöra händelsernas huvudaktörer. Bland de enskilda personer som förekommer oftast ligger den saudiarabiska terroristledaren Usama bin Ladin på första plats i 107 inslag och USA:s president George Bush på en andra plats i 81 inslag¹⁸. En stor skillnad mellan dem är att Bush i 67 procent av sina framträdanden antingen talar direkt eller refereras i inslagen, medan bin Ladins framträdanden till 96 procent består av omnämningen. En annan skillnad

¹⁸ Se tabell J i bilaga.

är att George Bush förekommer något fler gånger mellan den 11-17 september än mellan den 18-25 september, medan förhållandet för Usama bin Ladin är det omvända.

Överhuvudtaget ökar andelen aktörer i kategorin misstänkt terrorist/anhängare under undersökningsperiodens andra hälft, medan andelen amerikanska aktörer är nästan oförändrad¹⁹. Andelen politiker, både svenska och utländska, ökar också under andra hälften, medan framförallt andra svenska aktörer minskar. Sammantaget minskar relativt sett de svenska aktörernas andel allt eftersom händelseförloppet fortskrider, från 39 till 27 procent, medan de utländska aktörernas andel ökar från 56 till 68 procent. Denna tendens är särskilt tydlig i P1-morgon och i Efter 3. En förklaring är att konflikten mellan USA och Afghanistan får allt större utrymme i rapporteringen mot slutet av september och att detta även avspeglar sig i de aktörer som kommer till tals och omnämns.

8.2. Positiva och negativa omdömen

Den vidare analysen utgår från händelsernas två huvudaktörer: amerikanska aktörer, det vill säga USA, och terrorister/anhängare. I syfte att mäta hur var och en av dem har presenterats i rapporteringen har alla uttalanden som tolkats som stöd eller kritik klassificerats i positiva och negativa omdömen. Samma omdöme har däremot endast klassificerats en gång per inslag även om det upprepats flera gånger. Samtliga positiva och negativ omdömen om vardera parten har sedan samlats i några övergripande kategorier.

Tabell 8.2: Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om USA, antal och procent

	Total		Dagens eko		P1-morgon		Folkradion		Efter 3	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
<i>Stöd</i>										
USA har omvärldens stöd och hjälp	33	22,0	11	29,7	5	11,4	7	20,6	10	28,6
USA är enat, sluter upp bakom presidenten	14	9,3	1	2,7	5	11,4	4	11,8	4	11,4
USA kommer hitta, straffa de skyldiga	9	6,0	2	5,4	3	6,8	1	2,9	3	8,6
USA har rätt att försvara sig, vedergälla	6	4,0	1	2,7	2	4,5	2	5,9	1	2,9
USA är världens mäktigaste stat, låter sig inte kuvas	3	2,0	-	-	2	4,5	-	-	1	2,9
USA:s regering har kontroll över situationen	3	2,0	1	2,7	1	2,3	-	-	1	2,9
USA är en demokratisk stat	2	1,3	-	-	1	2,3	-	-	1	2,9
USA har bevis mot Usama bin Ladin	2	1,3	2	5,4	-	-	-	-	-	-
Övriga positiva omdömen om USA	4	2,7	2	5,4	1	2,3	1	2,9	-	-
Summa positiva omdömen om USA	76	50,7	20	54,1	20	45,5	15	44,1	21	60,0
<i>Kritik</i>										
USA är arrogant, får smaka egen medicin	26	17,3	4	10,8	9	20,5	7	20,6	6	17,1
USA är hämndlystet, behöver en fiende/hot	11	7,3	1	2,7	6	13,6	4	11,8	-	-
Det finns risk att Bush/USA överreagerar	7	4,7	1	2,7	1	2,3	1	2,9	4	11,4
USA gör fel i att bomba Afghanistan	7	4,7	4	10,8	1	2,3	1	2,9	1	2,9
USA är satan, djävulen	6	4,0	-	0,0	4	9,1	-	-	2	5,7
Ett misslyckande för FBI och CIA	5	3,3	2	5,4	-	-	2	5,9	1	2,9
Myndigheterna gör inte tillräckligt	4	2,7	-	-	3	6,8	1	2,9	-	-
USA får klara sig utan hjälp	2	1,3	2	5,4	-	-	-	-	-	-
USA saknar bevis mot Usama bin Ladin	2	1,3	2	5,4	-	-	-	-	-	-
Övriga negativa omdömen om USA	4	2,7	1	2,7	-	-	3	8,8	-	-
Summa negativa omdömen om USA	74	49,3	17	45,9	24	54,5	19	55,9	14	40,0
Totalt antal omdömen och procent	150	100	37	100	44	100	34	100	35	100

¹⁹ Se tabell K i bilaga.

Sammantaget innehåller de analyserade inslagen 150 omdömen om amerikanska aktörer, som tabell 8.2 på nästa sida visar. Andelen positiva och negativa omdömen är lika stor. Det finns emellertid några skillnader mellan de analyserade programmen. I Dagens eko kvart i fem och Efter 3 är antalet positiva omdömen större än antalet negativa, 54 respektive 60 procent. I P1-morgon och Folkradion är förhållandet det omvända. Där är antalet negativa omdömen om USA flest, 54 respektive 56 procent.

Det sammantaget vanligaste omdömet om USA, 22 procent av alla omdömen, är att USA har omvärldens stöd och hjälp. Detta framförs inte minst av amerikanska politiker själva i nyhetsinslagen från USA. Men också svenska och europeiska statsmän och politiker upprepar att Europa (i vissa fall Nato och EU) ställer sig bakom den amerikanska regeringen. Näst vanligaste omdömen sammantaget är negativt. Uttalanden om att USA är arrogant och med terrorattacker får smaka sin egen medicin utgör 17 procent av alla omdömen.

Det finns skillnader mellan programmen i fråga om vilket omdöme som är vanligast. I Dagens eko kvart i fem och Efter 3 är det relativt sett vanligaste omdömet positivt till USA. I P1-morgon och Folkradion, programmen som kännetecknas av experternas analyser respektive allmänhetens kommentarer, är däremot det vanligaste respektive lika vanliga omdömet negativt till USA.

Tabell 8.3: Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om USA fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent

	Total	11-17 sep	18-25 sep
<i>Stöd</i>			
USA har omvärldens stöd och hjälp	22,0	27,8	16,7
USA är enat, sluter upp bakom presidenten	9,3	13,9	5,1
USA kommer hitta, straffa de skyldiga	6,0	8,3	3,8
USA har rätt att försvara sig, vedergälla	4,0	5,6	2,6
USA är världens mäktigaste stat, låter sig inte kuvas	2,0	2,8	1,3
USA:s regering har kontroll över situationen	2,0	1,4	2,6
USA är en demokratisk stat	1,3	1,4	1,3
USA har bevis mot Usama bin Ladin	1,3	-	2,6
Övriga positiva omdömen om USA	2,7	-	5,1
Summa positiva omdömen USA	50,7	61,1	41,0
<i>Kritik</i>			
USA är arrogant, får smaka egen medicin	17,3	16,7	17,9
USA är hämndlystet, behöver en fiende/hotbild	7,3	2,8	11,5
Det finns risk att Bush/USA överreagerar	4,7	4,2	5,1
USA gör fel i att bomba Afghanistan	4,7	1,4	7,7
USA är satan, djävulen	4,0	2,8	5,1
Ett misslyckande för FBI och CIA	3,3	6,9	-
Myndigheterna gör inte tillräckligt	2,7	1,4	3,8
USA får klara sig utan hjälp	1,3	1,4	1,3
USA saknar bevis mot Usama bin Ladin	1,3	-	2,6
Övriga negativa omdömen om USA	2,7	1,4	3,8
Summa negativa omdömen USA	49,3	38,9	59,0
Summa	100	100	100
Totalt antal positiva uttalanden	150	72	78

Sammantaget minskar stödet för USA under den analyserade perioden från 61 till 41 procent, medan kritiken ökar från 39 till 59 procent, mätt i antal omdömen. Perioden mellan den 11-17 september kännetecknas av uttalanden om att USA är enat och starkt och till stöd för president

Bush och hans agerande. Mellan den 18-25 september tilltar däremot uttalanden som anklagar USA för hämndlystnad och ifrågasätter deras hot om militära åtgärder mot Afghanistan och bevis mot Usama bin Ladin.

I klassificeringen av omdömen till stöd för eller kritik mot terroristerna och deras anhängare har det ibland varit svårt att skilja dessa från själva terrorismen, alltså skilja personerna från handlingarna. Alla uttalanden till stöd för eller mot terrorism har därför också klassificerats i denna del av analysen. Begreppet ”positiva omdömen” är här något relativt. I vissa sammanhang har avsaknad av kritik tolkats som stöd.

Tabell 8.4: Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om terror/terrorister, antal och procent

	Totalt		Dagen Eko		P1-morgon		Folkradion		Efter 3	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
<i>Stöd</i>										
Usama bin Ladin är en muslimsk hjälte	8	10,3	3	17,6	2	18,2	2	8,0	1	4,0
Usama bin Ladin är inte inblandad	6	7,7	1	5,9	-	-	4	16,0	1	4,0
Attacken är ett svar på tidigare terror	1	1,3	-	-	-	-	-	-	1	4,0
Terrorism är effektivt, ett alternativ till krig	1	1,3	-	-	-	-	1	-	-	-
Usama bin Ladin/ al-Qaida har stöd	3	3,8	1	5,9	-	-	-	-	2	8,0
<i>Summa omdömen om terror/terrorister</i>	19	24,4	5	29,4	2	18,2	7	28,0	5	20,0
<i>Kritik</i>										
Terroristerna/terrorism är hänsynslös, ond, feg	15	19,2	3	17,6	3	27,3	5	20,0	4	16,0
Terrorism måste fördömas	13	16,7	3	17,6	2	18,2	3	12,0	5	20,0
Terror hotar det öppna, demokratiska samhället	12	15,4	1	5,9	-	-	4	16,0	7	28,0
Terroristerna ska straffas	12	15,4	3	17,6	2	18,2	5	20,0	2	8,0
Usama bin Ladin har utfärdat heligt krig mot USA	3	3,8	-	-	2	18,2	1	4,0	-	-
Övriga negativa omdömen terror/terrorister	4	5,1	2	11,8	-	-	-	-	2	8,0
<i>Summa omdömen terror/terrorister</i>	59	75,6	12	70,6	9	81,8	18	72,0	20	80,0
Totalt antal omdömen och procent	78	100	17	100	11	100	25	100	25	100

Antalet omdömen om Usama bin Ladin och hans anhängare är endast drygt hälften så många som om USA, 78 respektive 150. En annan skillnad är att sammanlagt 76 procent av alla omdömen om terror/terrorister är negativa jämfört med 49 procent av omdömena om USA. De fyra vanligaste omdömena i tabell 8.4 är negativa. På femte plats med sammanlagt 10 procent av alla omdömen kommer det första positiva, nämligen att Usama bin Ladin är en muslimsk hjälte. Kritiken mot terroristerna och deras handlingar är med andra ord stark i de analyserade programmen sammantagna. Den framhåller terrorismen som ett hot mot det öppna, demokratiska samhället, fördömer den och beskriver den som ond och hänsynslös.

Det finns dock skillnader mellan programmen. Flest antal omdömen om terror/terrorister har Folkradion och Efter 3 med 25 vardera. Lägst antal har P1-morgon med 9 omdömen. P1-morgon har dessutom lägst andel positiva omdömen, 18 procent, om denna aktör. Högst andel positiva omdömen har Dagens eko kvart i fem där de utgör 29 procent av alla omdömen.

Tabell 8.5: Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om terror/terrorister fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent

	Total	11-17 sep	18-25 sep
<i>Stöd</i>			
Usama bin Ladin är en muslimsk hjälte	10,3	5,7	20,0
Usama bin Ladin är inte inblandad	7,7	11,3	-
Attacken är ett svar på tidigare terror	1,3	1,9	-
Terrorism är effektivt, ett alternativ till krig	1,3	1,9	-
Usama bin Ladin/ al-Qaida har stöd	3,8	-	12,0
<i>Summa positiva omdömen terror/terrorister</i>	24,4	20,8	32,0
<i>Kritik</i>			
Terror hotar det öppna, demokratiska samhället	15,4	20,8	4,0
Terroristerna ska straffas	15,4	17,0	12,0
Terrorism måste fördömas	16,7	15,1	20,0
Terroristerna/terrorism är hänsynslös, ond, feg	19,2	20,8	16,0
Usama bin Ladin har utfärdat heligt krig mot USA	3,8	1,9	8,0
Övriga negativa omdömen terror/terrorister	5,1	3,8	8,0
<i>Summa negativa omdömen terror/terrorister</i>	75,6	79,2	68,0
Summa	100	100	100
Totalt antal omdömen	78	53	25

Den starka kritiken mot terror/terrorister minskar under den analyserade perioden. Mellan den 11-17 september utgör andelen negativa omdömen 79 procent för att sedan sjunka till 68 procent mellan den 18-25 september. Framförallt är det uttalanden till stöd för Usama bin Ladin och al-Qaida som relativt sett ökar under senare hälften av undersökningsperioden, medan uttalanden om att terror hotar det öppna, demokratiska samhället och att terroristerna är hänsynslösa och måste straffas relativt sett blir färre. Under hela perioden är dock de negativa omdömena fler än de positiva.

Tabell 8.6: Andel inslag med omdömen

	Dagens eko				
	Total	kvart i fem	P1-morgon	Folkradion	Efter 3
Andel inslag med omdömen om USA	21%	20%	19%	30%	18%
Andel inslag med omdömen om terror/terrorister	13%	10%	9%	23%	14%

I alla de analyserade programmen finns fler inslag med omdömen om USA än om terror/terrorism. En jämförelse mellan dem visar att Folkradion är det program som relativt sett har flest inslag med omdömen, om båda aktörerna. En förklaring är sannolikt att det främst är i detta program som lyssnarna själva kommer till tals och får kommentera händelserna, antingen i telefonväkterier eller genom e-post till redaktionen. Det är emellertid redaktionen som avgör vilka samtal och elektroniska meddelanden som ska sändas.

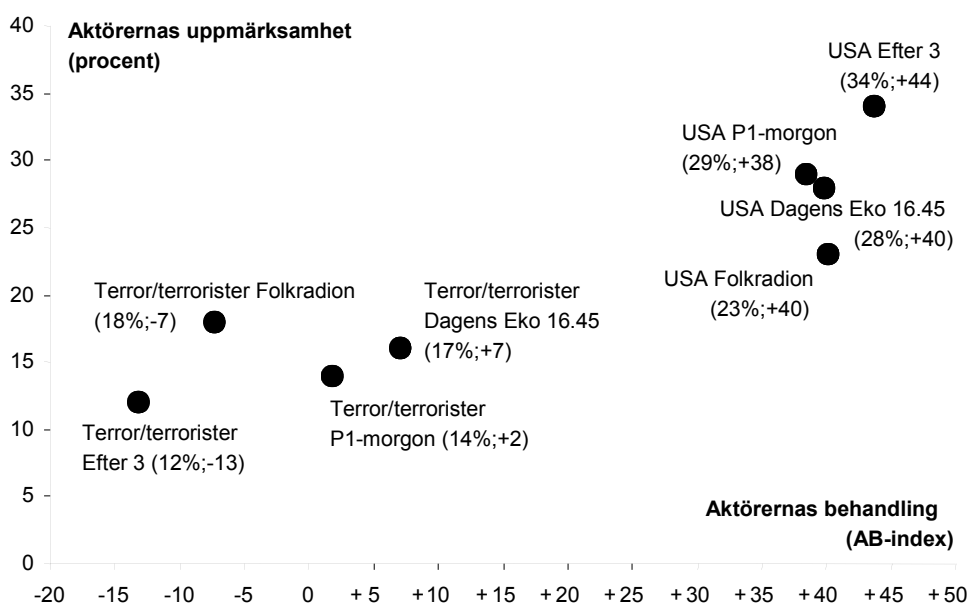
Ett resultat av analysen om hur händelsernas två huvudaktörer har beskrivits i rapporteringen är att USA fått fler positiva omdömen än terror/terroristerna, både till antalet och relativt sett. Bilden av USA är däremot inte överdrivet positiv. Skillnaderna mellan andelen berömdande och kritiska uttalanden är relativt liten och ändras dessutom från att ha varit mer positiv än negativ i början av den analyserade perioden till det omvända förhållandet mot slutet av perioden. Bilden av terror/terrorister är däremot övervägande negativ under hela undersökningsperioden, även om den är mer så i början än mot slutet.

8.8 Aktörernas behandling

Så långt i analysen har de två huvudaktörernas andel av alla aktörer och fördelningen av positiva och negativa omdömen redovisats var för sig. I figur 8.1 ges en sammanfattande bild av hur terrorattackernas två huvudaktörer uppmärksammades och behandlades i Dagens eko kvart i fem, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 den 11-25 september. Aktörernas uppmärksamhet har bestämts med utgångspunkt från den procentandel de fick av samtliga aktörers framträdande i respektive program. Aktörernas behandling har bestämts med utgångspunkt från ett aktörsbehandlingsindex (AB-index), som anger förhållandet mellan i vilken utsträckning en aktör får komma till tals, i vilken utsträckning en aktör får kritik och i vilken utsträckning en aktör får beröm.

Som framgår av figur 3.1 har USA fått relativt mycket uppmärksamhet och genomgående positiv behandling (plussvärden i AB-indexet). De fyra analyserade programmen har således gett en gynnsam bild av de amerikanska aktörerna.

Figur 8.1: Behandlingen av USA och terror/terrorister i Dagen Eko kvart i fem, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 den 11-25 september

Kommentar: Den första siffran inom parantes anger huvudaktörernas uppmärksamhetsgrad i procent och den andra siffran anger respektive huvudaktörs aktörsbehandlingsindex (AB-index). Aktörsbehandlingsindexet bygger på följande komponenter: (1) antalet gånger man får komma till tals som agerande aktör, (2) antalet gånger man som omtalad aktör får beröm, (3) antalet gånger man som omtalad aktör får kritik och (4) antalet gånger man blir omtalad utan att någon värdering görs.

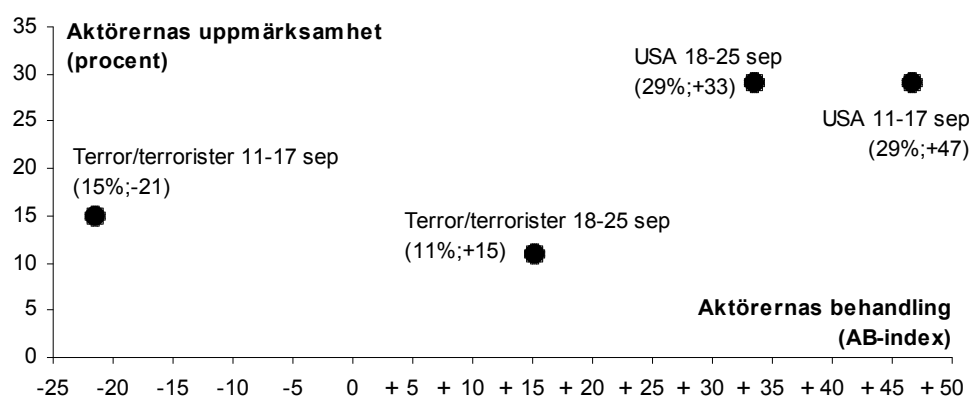
Aktörens totala exponering delas således in i fyra beståndsdelar, där de två första uppfattas som ett uttryck för positiv behandling, den tredje som negativ och den fjärde som en neutral behandling. AB-indexet beräknas sedan som skillnaden mellan antalet gånger en aktör får en positiv behandling (1+2) och antalet gånger en aktör får en negativ behandling (3) dividerat med det totala antalet gånger en aktör exponeras (1+2+3+4). Indexet kan variera mellan -100 och +100.

Mest positiv är behandlingen i Efter 3, där värdet på AB-indexet är det jämförelsevis högsta (AB-index = +44) och även uppmärksamheten är högst (34 procent). Minst positiv är behandlingen i P1-morgon där värdet på AB-indexet är det jämförelsevis lägsta (AB-index = +38). Skillnaderna i hur USA behandlas i de fyra analyserade programmen är dock sammantaget inte stora.

I jämförelse behandlas den andra huvudaktören, terror/terrorister, mer olika i de fyra programmen. Mest negativ är behandlingen i Efter 3 där värdet på AB-indexet är det jämförelsevis lägsta (AB-index = -13) och uppmärksamheten minst (12%). Även i Folkradion är bilden av terror/terrorister negativ, om än inte lika mycket (AB-index = -7). I Dagens eko kvart i fem och i P1-morgon får däremot terror/terrorister i undersökningsperioden som helhet en svagt positiv behandling (AB-index = +7 respektive +2). Sammantaget får dock denna aktör en mindre gynnsam behandling i de fyra analyserade programmen än de amerikanska aktörerna. Störst är skillnaden på hur de två aktörerna behandlats i Efter 3, mätt i antal enheter på AB-indexet, minst är skillnaden i Dagens eko kvart i fem²⁰.

Behandlingen av de två huvudaktörerna ändrar sig dock under den analyserade perioden. Figur 8.2 på visar hur USA och terror/terrorister behandlats i de fyra programmen sammantagna under undersökningens första och andra hälft, den 11-17 september, respektive den 18-25 september. Antalet positiva och negativa omdömen är för lågt för jämförelser mellan de två perioderna inom respektive program.

Figur 8.2: Behandlingen av USA och terror/terrorister i Dagen Eko kvart i fem, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 under perioderna 11-17 september och 18-25 september

Kommentar: Den första siffran inom parantes anger huvudaktörernas uppmärksamhetsgrad i procent och den andra siffran anger respektive huvudaktörs aktörsbehandlingsindex (AB-index). Aktörsbehandlingsindexet bygger på följande komponenter: (1) antalet gånger man får komma till tals som agerande aktör, (2) antalet gånger man som omtalad aktör får beröm, (3) antalet gånger man som omtalad aktör får kritik och (4) antalet gånger man blir omtalad utan att någon värdering görs.

Aktörens totala exponering delas således in i fyra beståndsdelar, där de två första uppfattas som ett uttryck för positiv behandling, den tredje som negativ och den fjärde som en neutral behandling. AB-indexet beräknas sedan som skillnaden mellan antalet gånger en aktör får en positiv behandling (1+2) och antalet gånger en aktör får en negativ behandling (3) dividerat med det totala antalet gånger en aktör exponeras (1+2+3+4). Indexet kan variera mellan -100 och +100.

Behandlingen av de amerikanska aktörerna är mer positiv mellan den 11-17 september (AB-index=+47) än mellan den 18-25 september (AB-index=+33). Samtidigt övergår behandlingen av terror/terrorister från att ha varit klart negativ mellan den 11-17 september (AB-index = -21) till att bli positiv den 18-25 september (AB-index = +15). Skillnaden i behandling mellan de två aktörerna är, mätt i avståndet mellan lägsta och högsta värde på AB-indexet, större under undersökningsperiodens första hälft än andra hälft. En sannolik förklaring ligger, som bland annat re-

²⁰ Se tabell L i bilaga.

dovisningen av rapporteringens aspekter redan visat, att aktörernas behandling speglar händelseförloppets utveckling från terrorattackerna i New York och Washington den 11 september till att USA mot slutet på månaden redovisar planer på att bomba Afghanistan.

Liksom i den del av undersökningen som sammanställts över Sveriges Radios rapportering om terrorattackerna den 11-13 september 2001, kan man också i detta sammanhang med utgångspunkt i resultaten och SR:s sändningstillstånd ställa frågan om Sveriges Radio varit opartisk i sin rapportering. Svaret är det samma nu som tidigare (se även s 19). Dels beror det på vad som menas med opartiskhet, dels på om medierna på ett skäligt eller oskäligt sätt missgynnat någon part. Resultatet av analysen är därför bara ett underlag för jämförelser med en aktörs faktiska agerande och slutsatser om gynnande eller missgynnande på en normativ nivå.

9. Sammanfattning

Nedan sammanfattas de huvudsakliga resultaten och kommentarerna till undersökningens del 2: *Rapporteringen i Dagens eko kvart i fem, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 den 11 till 25 september 2001.*

Sammanlagt sände de analyserade programmen 19 timmar och 42 minuter fördelade på 453 inslag om terrorattackerna och de händelser dessa utlöste mellan den 11 och 25 september 2001. Den totala programtiden fördelade sig till 66 procent på undersökningsperiodens första hälft, 11-17 september, och till 33 procent på den andra hälften, 18-25 september.

I de underhållningsbetonade samhällsprogrammen Folkradion och Efter 3 sändes minst tre fjärdedelar av den analyserade programtiden mellan den 11-17 september medan programtiden var jämnare fördelad över undersökningsperiodens första och andra hälft i nyhetsprogrammet Dagens eko kvart i fem och samhällsmagasinet P1-morgon.

Något mer än hälften av den analyserade programtiden, 53 procent, var händelseinriktad. 47 procent bestod av analyser och kommentarer. Det fanns emellertid tydliga skillnader mellan programmen. I Dagens eko kvart i fem var 95 procent av rapporteringen händelseinriktad, i Folkradion och Efter 3 något mer än hälften, i P1-morgon låg däremot tyngdpunkten, 66 procent, på kommentarer och analyser.

Ett huvudresultat av innehållsanalysen är att inga större skillnader fanns mellan de analyserade programmen i fråga om vilka aspekter på terrorattackerna och deras följder som fick mycket uppmärksamhet i rapporteringen. Sannantaget handlade 21 procent av alla aspekter i inslagen om USA:s agerande, både direkt efter terrorattackerna och i förberedelserna för en militär vedergällning. På en andra plats med 19 procent kom reaktioner och kommentarer på attackerna och USA:s agerande, oftast från statsmän och höga politiker. På en tredje plats, 16 procent, kom aspekter som rörde själva terrorattackerna.

Däremot fanns skillnader i tid. Mellan den 11-17 september kännetecknades rapporteringen av den dramatiska händelseutvecklingen kring attackerna i New York och Washington, vidtagna säkerhetsåtgärder och jakten på misstänkta terrorister. Det var framförallt frågor om vad som hänt, var, hur och varför som fick stå i centrum. Mellan den 18-25 september fick däremot aspekter som rörde USA:s agerande, inte minst i relation till Afghanistan, mer utrymme. 78 procent av alla aspekter under denna perioden handlade om händelsernas följder, både på kort och lång sikt. Vad som däremot fick lite uppmärksamhet under både perioderna, 4 procent av alla aspekter, var

bakgrunden till attackerna. Frågan om *varför* terrorattackerna genomfördes hade relativt sett litet nyhetsvärde i rapporteringen.

Spekulationer var vanliga i de analyserade inslagen. I genomsnitt innehöll varje inslag 1,6 spekulationer. Tre fjärdedelar av dessa handlade om konsekvenser av händelserna, en fjärdedel om själva händelseförloppet. Den vanligaste typen av spekulationer i samtliga program, 48 procent av samtliga spekulationer, handlade om amerikansk vedergällning. Näst vanligaste spekulation sammantaget, 10 procent, handlade om vem som planerat attackerna. Spekulationerna om framtida konsekvenser tilltog relativt sett under undersökningsperioden.

Sammanlagt var utländska aktörer vanligare i det analyserade materialet än svenska, 61 procent respektive 34 procent. Tendensen förstärktes mot slutet av undersökningsperioden. Den vanligaste kategorin utländska aktörer, 29 procent av alla aktörer, var amerikanska. På en andra plats, men bara hälften så vanlig med 15 procent, kom misstänkta terrorister/anhängare. Dessa var händelsernas två huvudaktörer. 5 procent av alla aktörer var vaga eller icke namngivna.

Andelen misstänkt terrorist/anhängare ökade under undersökningsperioden medan andelen amerikanska aktörer var nästan oförändrad. Den saudiske terroristledaren Usama bin Ladin var den enskilde aktör som förekom flest gånger i 107 inslag, med amerikanska presidenten George Bush på andra plats i 81 inslag. En stor skillnad mellan dem var att Bush i 67 procent av sina framträdanden antingen talade direkt eller refererades i inslagen medan bin Ladins framträdanden till 96 procent bestod av omnämmanden.

Analysen av hur de två huvudaktörerna behandlades i rapporteringen visar att USA fick fler positiva omdömen än terror/terrorister både till antalet och relativt sett. Bilden av USA var däremot inte överdrivet positiv. Skillnaderna mellan andelen berömmande och kritiska uttalanden var relativt liten och ändrades dessutom från att ha varit mer positiv än negativ i början till det omvända förhållandet mot slutet av perioden. Bilden av terror/terrorister var däremot övervägande negativ under hela undersökningsperioden, även om den var mer så i början än mot slutet av perioden. Sammantaget gavs en mer gynnsam bild av USA än av terror/terroristerna. Störst är skillnaden på hur de två aktörerna behandlades i Efter 3, minst i Dagens eko kvart i fem.

9.1 Övergripande slutsatser

Sammantaget fanns både bredd och djup i de inslag som Dagens eko kvart i fem, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 sände om terrorattackerna den 11-25 september 2001, åtminstone för den lyssnare som kombinerade Dagens eko kvart i fem med P1-morgon eller med Efter 3. Den som däremot endast lyssnade till Folkradion, programmet som främst vänder sig till den yngre publiken, fick en mycket händelseinriktad och därmed relativt ytlig bild av händelserna. Rapporteringen blev mindre händelseinriktad och fokuserade mer på eventuella framtida konsekvenser mot undersökningsperiodens slut. Frågan om varför terrorrattacken genomförts berördes endast i mycket liten utsträckning.

Inslag av osaklighet förekom i samtliga analyserade program dels i form av spekulationer, dels i form av icke identifierbara och vaga aktörer. I genomsnitt var 5 procent av alla aktörer icke namngivna och det fanns 1,6 spekulationer per inslag. Förekomsten av spekulationer bör dock bedömas utifrån händelsernas exceptionella nyhetsvärde och svårigheterna med att få fram bekräftade uppgifter kring några av händelseutvecklingens mest väsentliga aspekter, som t ex vem/vilka som låg bakom attackerna, antalet skadade och döda samt omfattningen av en ameri-

kansk vedergällning. Det är därför vanskligt att bedöma om och i vilken utsträckning spekulationerna varit *för* många.

Händelsernas två huvudaktörer, USA och terror/terrorister, behandlades olika i de fyra programmens rapportering både med avseende på mängden uppmärksamhet och på det stöd och den kritik de fick. De amerikanska aktörerna var nästan dubbelt så många som terroristerna och deras anhängare. Bilden av terroristerna var mer negativ än positiv under hela undersökningsperioden, även om den var mer så i början än mot slutet. Bilden av USA ändrades däremot från att vara mer positiv än negativ i början av undersökningsperioden till det motsatta förhållandet mot slutet. De fyra programmens behandling av parterna bör emellertid mot bakgrund av händelsernas karaktär tolkas på en normativ nivå. Frågan om rapporteringens faktiska partiskhet bör skiljas från frågeställningen om rapporteringen på ett skäligt eller oskäligt sätt gynnade eller missgynnade endera parten.

REFERENSER:

- Asp, Kent (1990): *Mediena och valrörelsen*. I Gilljam, Mikael: *Rött, blått och grönt: En bok om 1988 års riksdagsval*. Stockholm: Bonnier.
- Sveriges Radios sändningstillstånd, Kulturdepartementet 2001-12-20.
- Westerståhl, Jörgen (1972): *Objektiv nyhetsförmedling*. Stockholm: Norstedt & Söner.

TABELLFÖRTECKNING

Tabell 2.1:	Antal inslag och programtid, procent	s 4
Tabell 2.2:	Typer av inslag, procent	s 5
Tabell 2.3:	Programtid hos händelseinriktade och analyserande inslag, procent	s 6
Tabell 2.4:	Aspekter i rapporteringens innehåll, procent	s 7
Tabell 2.5:	Rapporteringens aspekter kategoriserade utifrån klassiska journalistiska frågor, procent	s 8
Tabell 3.1:	Förekomst av spekulationer, procent	s 10
Tabell 3.2:	Reservationer för spekulation, procent	s 12
Tabell 3.3:	Identifierbara/namn-givna och icke identifierbara/vaga aktörer i inslagen, procent	s 12
Tabell 4.1:	Svenska och utländska aktörer, procent	s 14
Tabell 4.2:	Medier och journalister som aktörer, procent av antal medie-/journalistaktörer	s 15
Tabell 4.3:	Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om USA, antal och procent	s 16
Tabell 4.4:	Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om terror/terrorism, antal och procent	s 27
Tabell 6.1:	Antal inslag och programtid	s 23
Tabell 6.2:	Programtid fördelad på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent	s 24
Tabell 6.3:	Programtid hos händelseinriktade och analyserande inslag, procent	s 25
Tabell 6.4:	Aspekter i rapporteringens innehåll, procent	s 27
Tabell 6.5:	Aspekter i rapporteringens innehåll fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent	s 27
Tabell 6.6:	Rapporteringens aspekter klassificerade utifrån klassiska journalistiska frågor, fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent	s 28

Tabell 7.1:	Förekomst av spekulationer, procent	s 29
Tabell 7.2:	Förekomst av spekulationer fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent av antal spekulationer	s 30
Tabell 7.3:	Identifierbara/namngivna och icke identifierbara/vaga aktörer i inslagen, procent	s 31
Tabell 8.1:	Svenska och utländska aktörer, procent	s 32
Tabell 8.2:	Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om USA, antal och procent	s 33
Tabell 8.3:	Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om USA fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent	s 34
Tabell 8.4:	Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om terror/terrorister, antal och procent	s 35
Tabell 8.5:	Stöd och kritik, positiva och negativa omdömen om terror/terrorister fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent	s 36
Tabell 8.6:	Andel inslag med omdömen	s 36

FIGURER

Figur 4.1:	Sveriges Radios behandling av USA och terror/terrorister i rapporteringen om terrorattackerna den 11 – 13 september 2001	s 18
Figur 6.1:	Fördelning av programtid om terrorattackerna mellan 11 och 25 september, antal minuter	s 24
Figur 8.1:	Behandlingen av USA och terror/terrorister i Dagen Eko kvart i fem, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 den 11-25 september	s 37
Figur 8.2:	Behandlingen av USA och terror/terrorister i Dagen Eko kvart i fem, P1-morgon, Folkradion och Efter 3 under perioderna 11-17 september och 18-25 september	s 38

I TABELLBILAGA:

Tabell A:	Svensk och utländsk vinkel i inslagen, procent	s 45
-----------	--	------

Tabell B:	Reservationer för olika typer av spekulationer, procent	s 45
Tabell C:	Aktörernas tio i topp, förekomst i antal inslag	s 46
Tabell D:	Typer av forskare, antal forskare och procent	s 46
Tabell E:	Forskare tio i topp, förekomst i antal inslag	s 46
Tabell F:	Typer av inslag, procent av antal inslag	s 47
Tabell G:	11-17 september (period 1): Programtid fördelad på händelseinriktade och analyserande inslag, procent	s 47
Tabell H:	18-25 september (period 2): Programtid fördelad på händelseinriktade och analyserande inslag, procent	s 47
Tabell I:	Identifierbara/namngivna och icke identifierbara/vaga aktörer fördelade över perioderna 11-17 september och 18-25 september	s 47
Tabell J:	Aktörernas tio i topp, förekomst i antal inslag	s 48
Tabell K:	Svenska och utländska aktörer fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent	s 48
Tabell L:	Skillnader i behandlingen av USA och terror/terrorister mätt i avstånd på AB-indexet mellan de två aktörerna i respektive program, antal enheter på AB-indexet	s 48

TABELLBILAGA

Tabell A: Svensk och utländsk vinkel i inslagen, procent

	Total	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4	P4
						Jönköping	Örebro
Huvudsaklig svensk vinkel	34,5	26,5	30,7	36,0	24,4	56,3	53,8
Huvudsaklig utländsk vinkel	65,5	73,5	69,3	64,0	75,6	43,8	46,2
Summa	100,0	100	100	100	100	100	100
Totalt antal inslag	1453	577	287	189	90	128	182

Tabell B: Reservationer för olika typer av spekulation, procent

Reservation i samband med spekulationer om händelserna:	Totalt	Ekot	P1	P3	P4 riks	P4	P4
						Jönköping	Örebro
... om vem som planerat attackerna	43,8	50,8	44,7	35,7	100	50,0	15,8
... om kaparna/gärningsmännen	30,8	25,0	100	-	-	-	-
... om antal offer	36,8	30,7	38,9	41,7	77,8	-	-
... om kapningarna	18,8	10,0	45,5	-	25,0	-	-
... om amerikanska regeringens åtgärder	26,7	16,7	37,5	-	-	-	-
... om terroristernas motiv	-	-	-	-	-	-	-
Övrig spekulation	11,1	-	25,0	-	-	-	-
<i>Summa reservationer om händelserna</i>	34,3	33,1	40,2	27,8	64,7	22,2	12,0
Reservation i samband med spekulationer om konsekvenser:							
... om mer terror	18,2	-	-	50,0	-	50,0	-
... om vedergällning	32,9	58,8	33,3	40,0	40,0	33,3	-
... om segregering mellan religioner	44,4	100	33,3	25,0	100	-	-
... om främlingsfientlighet mot muslimer	-	-	-	-	-	-	-
... om annan risk för Sverige	33,3	-	50,0	-	-	-	-
... för det internationella samhället	4,7	6,3	7,7	-	-	-	-
... för Mellanöstern	-	-	-	-	-	-	-
... om ekonomiska följder	27,5	30,0	37,5	-	100	11,1	-
Övrig spekulation	7,1	-	14,3	-	-	-	-
<i>Summa reservationer om konsekvenser</i>	23,5	34,1	23,3	33,3	37,5	18,2	-
Totalt andel spekulationer med reservation	29,3	33,5	31,5	30,3	51,5	19,4	3,8
Totalt antal spekulationer	2004	780	600	198	99	93	234
Totalt antal reservationer	588	261	189	60	51	18	9

Tabell C : Aktörernas tio i topp, förekomst i antal inslag

	Antal inslag
George Bush, president USA	180
Usama bin Ladin, terroristledare	163
Rudolf Giuliani, borgmästare New York	63
Göran Persson, statsminister	41
Colin Powell, utrikesminister USA	22
George Robertson, generalsekreterare NATO	19
Yasser Arafat, ordförande PLO	17
Olle Wästberg, generalkonsul New York	14
Per Erik Korström, överstelöjtnant I3 Örebro	13
Ingvar Carlsson, (s)	11

Tabell D: Typer av forskare, antal forskare och procent

	Totalt		Ekot		P1		P3		P4 riks		P4 Jönköping		P4 Örebro	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Försvars-/terroristforskare	38	27,9	9	37,5	26	34,7	2	16,7	-	-	-	-	1	10,0
Statsvetare/int.relationer	24	17,6	1	4,2	20	26,7	3	25,0	-	-	-	-	-	-
Freds-/folkrättsforskare	20	14,7	-	-	5	6,7	1	8,3	9	75,0	2	66,7	3	30,0
Ekonom	15	11,0	5	20,8	8	10,7	-	-	1	8,3	1	33,3	-	-
Psykolog	11	8,1	1	4,2	5	6,7	3	25,0	1	8,3	-	-	1	10,0
Medieforskare	11	8,1	2	8,3	1	1,3	2	16,7	1	8,3	-	-	5	50,0
Tekniker/flygexpert	10	7,4	6	25,0	4	5,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Islamolog/religionsforskare	2	1,5	-	-	1	1,3	1	8,3	-	-	-	-	-	-
Övrig forskare	5	3,7	-	-	5	6,7	-	-	-	-	-	-	-	-
Total antal och procent	136	100	24	100	75	100	12	100	12	100	3	100	10	100

Tabell E: Forskare tio i topp, förekomst i antal inslag

	Antal inslag
Mike Winnerstig, säkerhetspolitisk analytiker FFI	10
Magnus Ranstorp, terroristexpert, St.Andrews	9
Svante Karlsson, freds- och konfliktforskare	9
Magnus Norell, forskare FFI	6
Erik Åsard, chef Nordamerikainstitutet	6
Håkan Hvitfelt, medieforskare	6
Wilhelm Agrell, freds- och konfliktforskare	6
Stig Arne Nohrstedt, medieforskare	5
Merrick Tabour, statsvetare	5
Sven Tellandersson, byggtkniker	5
Lars Löf, psykolog	5

Tabell F: Typer av inslag, procent

	Dagens eko				
	Total	kvart i fem	P1-morgon	Folkradion	Efter 3
Nyhetsinslag/reportage	38,2	54,3	31,3	28,8	34,4
Telegram	16,6	22,8	-	9,6	31,2
Egen kommentar	18,5	2,4	50,0	8,2	8,8
Löp/påannonser	11,5	18,9	3,9	15,1	9,6
Expertkommentar	4,6	-	8,6	1,4	7,2
Telefonväkteri/lyssnarmajl	4,6	-	0,8	21,9	3,2
Baklöp/summering	3,5	-	1,6	12,3	4,0
Prata	1,1	-	0,8	2,7	1,6
Gästkrönika	0,9	-	3,1	-	-
Övrig inslagstyp	0,4	1,6	-	-	-
Summa	100	100	100	100	100
Antal inslag	453	127	128	73	125

Tabell G: 11-17 september (period 1): Programtid fördelad på händelseinriktade och analyserande inslag, procent

	Dagens eko				
	Total	kvart i fem	P1-morgon	Folkradion	Efter 3
Händelserapportering	51	93	33	59	55
Analys/kommentarer	49	6	67	41	45
Övrig rapportering	0	1	-	-	-
Summa	100	100	100	100	100
Total programtid	12 tim 57 min	1 tim 15 min	4 tim 58 min	2 tim 22 min	4 tim 22 min

Tabell H: 18-25 september (period 2): Programtid fördelad på händelseinriktade och analyserande inslag, procent

	Dagens eko				
	Total	kvart i fem	P1-morgon	Folkradion	Efter 3
Händelserapportering	55	97	36	90	56
Analys/kommentarer	45	3	64	10	44
Övrig rapportering	-	-	-	-	-
Summa	100	100	100	100	100
Total programtid	7 tim 12 min	1 tim 5 min	3 tim 56 min	50 min	54 min

Tabell I: Identifierbara/namnigivna och icke identifierbara/vaga aktörer fördelade över perioderna 11-17 september och 18-25 september

	Total	11-17 sep	18-25 sep
Identifierbara/namnigivna aktörer	95,2	94,9	95,4
Icke identifierbar/vag aktör	4,8	5,1	4,6
Summa	100	100	100
Antal aktörer	1365	750	615

Tabell J: Aktörernas tio i topp, förekomst i antal inslag

	Antal inslag
Usama bin Laden, terroristledare	107
George Bush, president USA	81
Göran Persson, statsminister Sverige	16
Rudolf Giuliani, borgmästare New York	15
Colin Powell, amerikansk utrikesminister	13
Merrick Tabour, svensk statsvetare	11
Tony Blair, premiärminister Storbritannien	9
Peter Hjukström, Afghanistankännare	8
Svante Karlsson, freds- och konfliktforskare	7
Pervez Musharraf, president Pakistan	6

Tabell K: Svenska och utländska aktörer fördelade på perioderna 11-17 september och 18-25 september, procent

	Totalt	11-17 sep	18-25 sep
<i>Svenska aktörer</i>			
Allmänhet	10,8	13,2	8,0
Politiker	5,9	4,8	7,2
Forskare	5,6	6,8	4,2
Medier/journalist	5,3	6,7	3,6
Myndigheter	2,9	3,7	1,8
Företag/näringsliv	1,3	0,8	2,0
Institution/organisation	0,9	1,2	0,5
Svenska kyrkan	0,9	1,6	-
Militär	0,1	0,1	0,2
Övrig svensk aktör	0,2	0,4	-
Summa svenska aktör	33,9	39,3	27,3
<i>Utländska aktörer</i>			
Amerikansk aktör	28,7	29,2	28,1
Misstänkt terrorist/anhängare	14,9	11,3	19,3
Annan utländsk politiker/statsman	9,2	6,5	12,5
Annan utländsk myndighet/institution/org	5,3	5,6	5,0
Annan utländsk allmänhet	2,4	2,4	2,4
Annan utländskt företag/näringsliv	0,3	-	0,7
Övrig utländsk aktör	0,3	0,5	-
Summa utländsk aktör	61,2	55,6	68,1
Icke identifierbar/vag aktör	4,8	5,1	4,6
Summa	100	100	100
Antal aktörer	1365	750	615

Tabell L: Skillnader i behandlingen av USA och terror/terrorister mätt i avstånd på AB-indexet mellan de två aktörerna i respektive program, antal enheter på AB-indexet

	Lägsta värde AB-index	Högsta värde AB-index	Avstånd mellan värdena
Efter 3	-13	+ 44	57
Folkradion	-7	+ 40	47
P1-morgon	+ 2	+ 38	36
Dagens eko kvart i fem	+ 7	+ 40	33